

L'ESTEL

de Mallorca

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XVI. NÚMERO 374

1° DE NOVEMBRE DE 1997

PREU: 200 PTS

Oració contra els adversaris castellans i francesos

Salm 35

Que quedin defraudats i avergonyits
els qui ens volen la mort;
que se'n tornin plens de confusió,
els qui es proposen fer-nos mal.
Que siguin com al palla a mercè del vent,
i els tregui a fora l'àngel de Jahveh;
que trobin fosc i relliscós el camí
quan fugin perseguits per l'àngel.
No tenien motius per posar-me parany,
i obrir-me clots on perdés la vida.
Que es trobin tot d'una en el desastre
que s'agafin als paranyes que ens posaven
i caiguin als clots que han obert.
I jo m'alegraré del que Jahveh m'ha fet,
ple de goig de veure com em salva.
Proclamaré amb totes les forces
Jahveh, qui és com tu?
Tu defenses els febles contra els poderosos
els pobres contra els qui els volen robar.

Na Coloma de Felanitx. És aspirant a model fotogràfica.

En Jaume Montserrat, fill del Fotògraf Montserrat de Felanitx, encara no té dos anys i ja mena moto.

El senyor Martí, és el sanador de ses Cadenes. Cura els nirvis de l'estomac, la ciàtica, el lumbago, l'insomni, i altres coses. El trobareu al telèfon 490089.

FIRES DE CAMPOS

► Fa un mes que n'Aina Duran ha obert una sabateria al carrer de sa Creu de Campos.

► Na Miquela Burguera regenta des de fa 12 anys la Cafeteria sa Síquia de Campos. Despatxa els plats combinats,

Són els directius de l'Associació contra el Càncer de Campos que posaren taula el dia del Firó. El vespre feren un sopar per recaptar fons per aquesta noble causa.

N'Aina Maria Lladonet de Campos fabrica ceràmiques i pinta a l'oli. Va tenir exposició aquestes passades fires de Campos.

els "callos" i les panades. Els aficionats a les carreres de bicicletes acudeixen a aquest local on troben el pare de na Miquela,, el corredor de bicicletes Pau Burguera.

► Fa un anys que la Família de can Pallisseta ha obert la Floristeria can Pallisseta al carrer de Plaça de Campos. La floristeria és una casa d'estil modernista edificada per mestre Joan Manacor els anys 20. Aquesta casa fou taverna els anys 40. Tenen els jardins a s'Alqueria Roja.

► Fa 16 anys que en Joan Ramon Mas regenta el Bar can Joan a Campos. Despatxa variats i begudes. Diu que està contra l'autopista. Que aixamplin i adressin les carreteres que n'hi ha moltes. A Campos, diu, no ens deixaren urbanitzar es Trenc, cosa que me sembla bé, però tampoc no ens donaren les indemnitzacions que ens prometeren, ara ens volem xapar el terme.

FIRES DE PEBRE BORD DE FELANITX

Els Ramaders Agrupats de Felanitx exposaren els seus productes a la Fira des Pebre Bord. Són 38 ramaders associats que elaboren i comercialitzen el seus productes. Fa 2 anys que construïren una nau industrial just al costat de l'Escorxador, que l'homologaren per tenir-ho tot a punt. Tenen botigues a Felanitx i a Campos. A la fotografia recollim el moment en que són visitats per les autoritats locals encapçalades pel batle Miquel Riera.

Són els socis i empleats de la Botiga és Passeig de Felanitx. Una botiga que comercialitza els productes elaborats per la fàbrica de la mateixa propietat.

Na Catalina Blanc és la presidenta de l'Associació de Veïns s'Abeurador de Felanitx. Com la resta d'associacions felanitxeres, la seva forma part de la Plataforma Antiautopista. Na Catalina regenta un Centre d'Estètica al carrer d'en Costa i Llobera.

Fa 2 anys que n'Antoni Vidal regenta el Restaurant Son Colom al quilòmetre u de la carretera de Felanitx a Campos. Els dies feiners te barra lliure d'un bufet de 10 plats i els diumenges de 25 plats. Els vespres despatxa la carn a la graella.

En Joan Soler, que fa un any i mig va obrir la Cristalleria Joan al carrer de Sant Miquel de Felanitx, va exposar els seus productes el dia de la Fira des Pebre Bord. Té servei d'urgències les 24 hores.

SUMARI

- 2 Foc i Fum
- 3 Ducs, banderes, himnes... seus, d'ells!
- 4 L'antifranquisme a Mallorca (1950-70). IV part
- 6 Escòcia, Gal·les... Cornualla
Cristians contra Borbons
- 7 Genocidi de la llengua i la cultura mallorquina
Els estels del crepuscle (I)
- 8 Cronologia de la història de Catalunya plena (XII)
- 9 Atzar (i V)
Les mans al foc (X)
- 10 Sobre el mapa sociolingüístic d'Europa
Andreu Rotger Pizà,
promotor de l'escola popular a Alaró
- 11 Manca concienciació?
- 12 Reflexions a l'entorn de l'onze de setembre
- 13 El País Valencià, bandejat?
- 14 Petits Anuncis
- 15 Masses i democràcia
Faig objecció a l'exèrcit espanyol perquè som andalus
- 16 El plaer (II)
El plaer de beure
El Sistema Cos Mirall® de Martin Brofman
- 17 La cuina de na Tonina
Isabel Peñarribia: Cultura i Caciquisme a Mallorca
- 18 Alemanya 1997: un balanç
- 19 A qui no se li calfa la tafarra a cada trico?
- 20 L'Associació Bona Gent inaugura el Curs de Tallers i activitats
Denúncia pública contra l'equip de Govern de l'Ajuntament de Lluçmajor
Miquel López Crespí: Premi de Poesia "Salvador Estrem" (Tarragona 1997)
- 21 Per una indústria pornogràfica catalana
- 22 Nazis al seu barri
Vidal Quadres, versus Millán Astray
- 23 Els carrerons de la política als països musulmans
- 24 Es Gall
Bas Infante i el separatisme
Dolentia
Els gastos mos menjaran

Especial dedicat A LES FIRES DE CAMPOS I PORRERES

Si vos ha agradat, telefonau al 26 50 05 i el vos enviarem cada quinze dies.

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

* La vesprada de les noces de la princesa d'Espanya amb el jugador del Barça Urdangarin, escoltarem la cançó, "Illes dins un riu" del vilafanquer Tomeu Penya. Curiosament aquest espectacle piromusical tenia el títol "De tot Cor", ben igual que el darrer disc d'en Tomeu. També verem per-televisió, la retransmissió de tots els gols del futbolista manacorí Miquel Angel Nadal, acompanyats per la música d'en Tomeu "Illes dins un riu". Ens sentim congratulats que les cançons i la música d'En Tomeu s'hagin escoltat a quasi tots els racons d'aquest món, perquè en Tomeu, d'ençà que canta amb els catalans és un Ciutadà del món.

* Me vaig trobar amb el batle de Felanitx -ens coneixem de quan parlaven per Ràdio Popular fa una vintena d'anys, i de les trobades de **Prensa Forana**, ja que el batle escrivia en aquell temps, i encara ara, damunt el setmanari Felanitx. "Jo queestic contra la construcció de l'autopista, i els al.lots me digueren "cabrón". Fotre, vaig pensar, devien ser forasters, que li diguessin "cabron", perquè els mallorquins diem, mal parit, nazi, rata de clavaguera, enclador de mandrils, llepaconys, merdós, degenerat, xaper d'urinari, mentider, lladre, cabró, etc. però "cabrón" no ho deim. L'endemà em vaig trobar amb sa madona de Ceràmiques Felanitx, que és membre de la Plataforma contra l'Autopista i li vaig demanar a veure qui eren aquests que deien "cabron" al batle.- Mira, em digué, els de la plataforma anarem per xiular a n'en Mates quan sortís de la reunió a la casa de la Cultura, jo hi vaig anar amb la meua neta de dos anys, de manera que no hi anaven amb ànim d'agredir a ningú. En Mates s'assustà i no sortia, i la gent s'impacientà. Llavors vengueren una pandilla d'al.lots forasters de 10 ò 12 anys que insultaren, en la

Els llucmajorers de la plataforma Antiautopista hagueren de posar taula a un carrer apartat del centre firal.

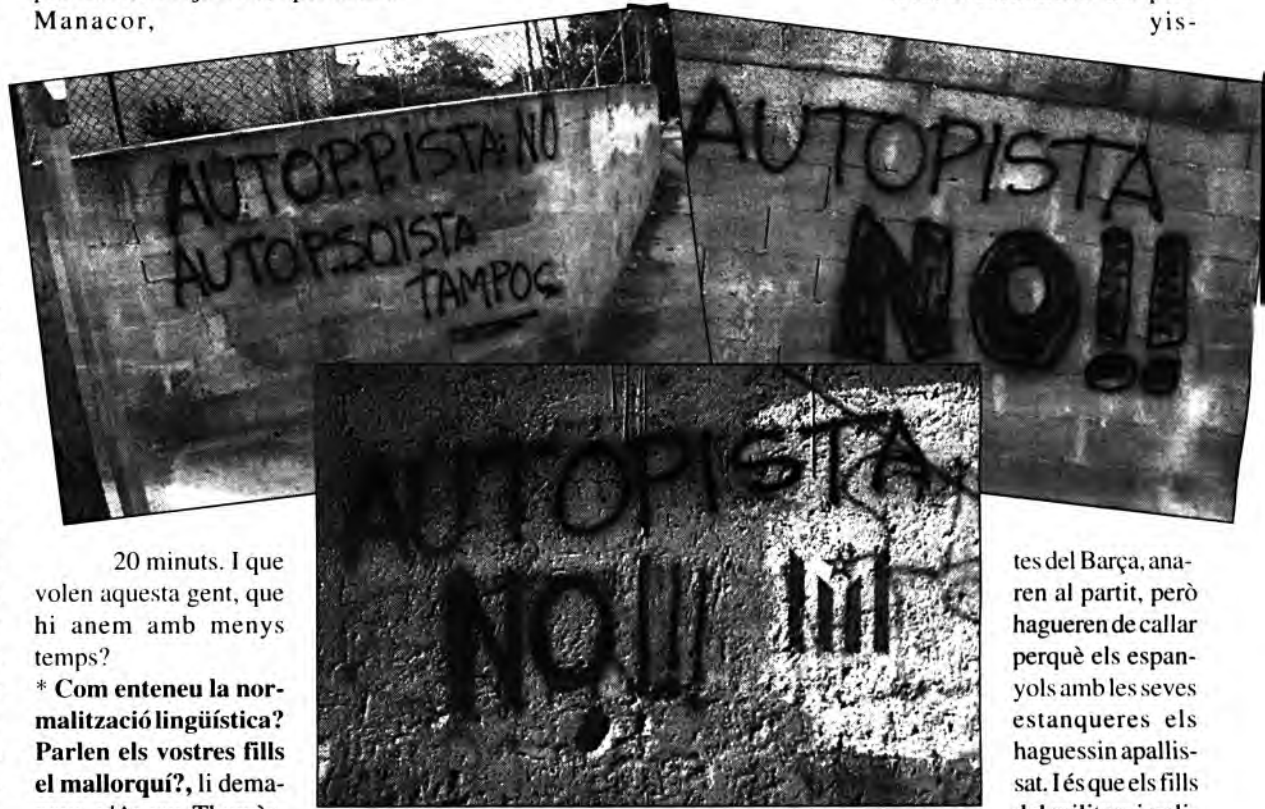
seva llengua que és l'espanyol als policies que anaven arribant i a les autoritats quan sortiren. Hem tengut entrevistes amb en Verger, que ens diu que si no ens va bé així com ho fan, idò que no els votem més. I el president Mates ens ha rebut i se n'ha fotut de noltros. I, és clar que no els votaran a n'aquests centralistes del PP la gent de Llucmajor, Campos, Felanitx i Manacor, si van contra els seus interessos.

* I, és que els embussos i les retencions són a la via de cintura de Ciutat on els cotxes van a 10 per hora. A la part forana hi ha moltes carreteres que s'han de donar amplada, les han de treure de l'interior dels pobles i lis han de fer les milleres que facin falta, però d'autopistes, i més si són de peatge, res de res.

* I així mateix l'han de tenir ben retorçada a la ment, aquests que volen fer una autopista per anar de Ciutat a Manacor, passant per Felanitx. Els romans, fa mes de dos mil anys, feren ben drete la carretera de Manacor. A principis de segle, els qui comandaven l'asfaltaren, mes tard li llevaren ses voltes de Xorri-go i les del Coll de sa Grava. Ara estan fent vies lentes a molts d'in-

drets i la cosa ja va millor. El que han de fer, però, són 4 vies des de Ciutat fins a Manacor i deixar-se d'autopistes tortes que ningú no vol ni necessita.

* Mira, me deia un altre: "per anar a Ciutat des de Felanitx, hi ha un poc més de mitja hora, i per anar a Manacor,

20 minuts. I que volen aquesta gent, que hi anem amb menys temps?

* **Com enteneu la normalització lingüística? Parlen els vostres fills el mallorquí?**, li demanava n'Arnau Thomàs, corresponsal del Diari

Balears a n'En Rabasco, tinent de batle de s'Arenal per ASI amb motiu de les passades fires. La contesta: "Tant el partit com jo mateix estam a favor del foment i desenvolupament de la cultura dels pobles. Això vol dir que no estam en contra de cap tipus de normalització lingüística, sobretot si amb aquesta normalització s'aconsegueix la unitat entre les persones d'un poble o nació. No obstant això, ASI i jo estam en contra de la intolerància de l'imposicionisme i de la catalanització per pilotes, i molt més en contra del PSM, és a dir, que en Pere Sampol amb el beneplàcit del PSOE

i d'UM canviï l'himne de la Balanguera que és el nostre, pel del Segadors que és el dels catalans. On hi ha la mallorquinitat d'aquests personatges de trista i hipòcrita figura? El meus fills parlen mallorquí perquè són mallorquins i llegeixen i estudien en català per exigència i imposició, i s'expressen en castellà". Ja ho veis; segons en Rabasco, el mallorquí dels seus fills és el castellà i estudien l'idioma d'aquí per imposició, i diu mentidotes com la de que el pacte de progrés vol canviar l'himne de Mallorca pel de Catalunya.

* No se com no està empegueït aquest president nostre amb els seus dossiers contra els altres partits -escric naturalment al debat de l'autonomia-, un dossier contra els d'Esquerra Unida acusant en Joan Font de fer un porxo a ca seva de Marratxí, un altre contra un regidor del PSM de Vilafranca convicte d'estafa, una estafa petitona entre comerciants, i un altre contra els joves del PSM que a través d'internet demanen la independència de la nostra nació. Com que ell és un "dependent", de Madrid, l'emprenya que hi hagi gent que no vol fer més de "depen-

* D'ençà que comanda el Batle Gaspar a Llucmajor, la premsa escrita del terme va pels racons. Primer digueren a L'ESTEL que no podia tenir paradeta a sa fira, més tard foteren defora a "Llucmajor de Pint en Ample" i enguany tampoc hi hem vist la revista "s'Unió de s'Arenal".

* Fins ara els emigrants marroquins que tornaven a la seva terra eren sucats com a llimones, havien de donar propina als funcionaris de la duana que els segellava el passaport, a les diverses parelles d'agents de tràfic que els aturaven a les carreteres, als batles i funcionaris dels seus propis pobles... Els marroquins que cada any creuen Europa començaren a cansar-se d'això i deixaren els seus estalvis a comptes bancàries europees enlloc de dur-les a les marroquines. Això ha provocat la natural alarma... fins que el rei Hassan II va ordenar que s'aturàs l'atracament constant als qui arribaven. I les molèsties s'acabaren. Ha estat un èxit complet d'un boicot a un estat podrid.

* Les cadenes de les televisions catalanes donaren el partit Mallorca-Barça, en català, evidentment. Les cadenes castellanes i franceses callaren com a mortes. És allò que pertoca, evidentment. Els pen-

ys-

tes del Barça, anaren al partit, però hagueren de callar perquè els espanyols amb les seves estanqueres els haguessin apallissat. I és que els fills del militars i policies espanyols

s'han fet els amos del Mallorca, i els mallorquins hi podem anar, però hem d'anar pels racons, sense les nostres banderes, i callar. Ells comanden. Molta de gent no ho sap, però el president del Mallorca, el metge Beltran de Campanet, es coronel de l'Exèrcit espanyol.

* Fins el nou de novembre al Teatre Principal de Ciutat s'interpreta la "Gran imprecació davant la murada de la Ciutat" de Tankred Dorst, sota la direcció d'Antoni M Thomàs i els dies 26-28-30 de novembre i 2 de desembre hi ha la XI Temporada d'Òpera amb "Un ballo in Maschera" d'en Verdi. ☺

Campos està de dol per anunciada autopista que xapa el seu terme. Centenars de domassos negres pengen a les finestres de les cases i les pancartes, els dies de la passada fira eren als principals carrers del poble.

Ducs, banderes, himnes... seus, d'ells!

GUILLEM DE BERGUEDA

Primer el nacionalisme dependent s'esvalota amb el casament de la infanta Cristina de Espanya perquè es fa a Barcelona. Posteriorment s'irrita amb les disposicions sobre l'himne nacional.

Aquests, lamentablement, són símptomes d'adscripció a l'àmbit de l'espanyolitat, si més no mentalment, ja que no els trobam amb tanta freqüència ni virulència en el Bloque Nacionalista Galego o a Eusko Alkartasuna, per exemple, que es mouen en unes altres coordenades.

És ben natural que a Espanya es potenciïn els símbols nacionals espanyols com són el rei, la bandera i l'himne, tal com ho fan la resta de les nacions i dels Estats sense grans conflictes ni polèmiques absurdes.

Qui vulgui mantenir-se dins Espanya a nivell d'organització política, no pretindrà que aquest estat sigui tan diferent de la resta com per prescindir dels seus tòtems identificadors i cohesionadors. I els espanyols, òbviament, contempen en el seu univers mental les nacions catala-

na, basca i gallega.

Si algú d'aquí també percep la seva ubicació política dins Espanya no té perquè preocupar-se dels símbols indentificadors espanyols; si no és així, tampoc cal que es preocupi, ja que el que s'ha de fer és treballar perquè aquests siguin només els seus - d'ells- i els nostres -de nosaltres, a ca nostra- siguin uns altres propis i diferents. Per a això darrer caldrà sortir de l'univers polític que és Espanya, òbviament. Resulta absurd no discutir el problema que és Espanya per a nosaltres i voler determinar el que ha d'esser Espanya per als espanyols.

El mal que pateixen CiU, UM, UV o el PSM és que no volen pair que fan el joc més perfecte que es pugui fer a l'espanyolitat i a la capitalitat de Madrid, especialment a partir del moment que pensen en clau espanyola, i això no només per pragmatisme sinó també perquè en el fons participen d'aquest mateix pensament i es posen nerviosos quan presenten que se'ls pot veure el llautó. Volen participar en la construcció d'Espanya però... tot són sempre peròs! I si deixassin Espanya de banda, d'una vega-

da i es posassin a construir una altra cosa, pròpia?

Si la infanta d'Espanya es vol casar a Barcelona que s'hi casi, però a la llibertat seva hi exigim un principi de gratuïtat: qualsevol cerimònia particular ha d'esser gratuïta per als ciutadans; qui es vulgui casar -o divorciar- que s'ho pagui de la seva butxaca, i punt! A Barcelona? Bé. A Ulan Bator? De la seva butxaca, també.

L'himne espanyol pot perfectament sonar a Palma quan ens visiti l'espanyol Aznar, com sona l'himne alemany quan ens visita l'alemany Kohl. Si algú interpreta que la visita del president espanyol és la visita del president d'un estat colonitzador i imperialista s'ha de manifestar contra la seva presència mentre no ens retornin la llibertat perduda i no ha d'assistir a cap de les cerimònies oficials que es convoquin. No actuar així, és fer costat al colonitzador, a la vegada que s'accepta implícitament el seu rei, la capitalitat de Madrid i l'himne espanyol.

Les aportacions a la pretesa "governabilitat" d'Espanya són, en el fons, col.laboració amb la dominació i la dependència polítiques de la nostra nació. Ω

La bandera estel·lada és l'ensenyà d'ESTAT CATALÀ des de la seva fundació (18 juliol 1922) per Francesc Macià i Lluissà, que proclamà l'ESTAT CATALÀ i constituí el govern de la República Catalana el 14 d'Abril de 1931. ESTAT CATALÀ és el degà dels partits nacionalistes catalans.

Esquerra Republicana
Illes Balears i Pitiuses

V Congrés Federatiu. Manacor, 15 de novembre de 1997

Les activitats se celebraran al Centre Cultural Font i Roig de Manacor (darrere el claustre), de les 11 a les 14 i de les 16 a les 20 hores del dissabte dia 15 de novembre.

Tots els independentistes de les illes hi sou convidats
Totes les independentistes de les illes hi sou convidades

GIGANTE

Personal del torn del matí al GIGANTE FELANITX.

**Bons productes
Preu convenient
Personal eficient**

GIGANTE S'ARENAL

Carrer Trassimé 1 - 07600 Ciutat de Mallorca - Tlf. 26 29 73

GIGANTE SANTA PONÇA

Avinguda Jaume I, 126 - 07180 Santa Ponça - Tlf. 69 29 50

GIGANTE SA COMA

Avinguda Les Palmeres, 126 - 07180 Sa Coma - Tlf. 81 08 35

GIGANTE PALMA NOVA

Carrer de París, 8 - 07181 Palma Nova - Tlf. 68 31 11

GIGANTE PORT D'ANDRATX

Carrer de Gabriel Roca s/n - 07157 Port d'Andratx - Tlf. 67 37 07

GIGANTE CALA D'OR

Avinguda Benvinguts, s/n Cala d'Or - Tlf. 65 80 24

GIGANTE FELANITX

Carrer Belpuig, s/n - 07200 Felanitx - Tlf. 58 31 31

GIGANTE CAN PICAFORT

Carretera d'Alcúdia-Artà, s/n - 07458 Can Picafort - Tlf. 85 12 42

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). IV part

1968: La renovació de la revista *Lluc* (i II)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI, ESCRIPTOR

Guillem Frontera i la col·lecció de poesia *La Sínia*

Hem parlat en l'article anterior dels co-directors de la col·lecció de poesia *La Sínia*, que tanta importància tengué en la nostra formació poètica a mitjans dels anys seixanta. L'any 1976, just acabada de sortir de l'impremta *L'aventura de "Nova Palma"* editada per Editorial Moll (Raixa núm 107), Jaume Pomar m'hi escrivia aquesta encesa dedicatòria: "A Miquel López, un dels pocs amb els quals coincidirem a l'hora de la lluita final o del *paredón*. J. Pomar".

Amb aquest nou llibre en Jaume iniciava la recerca sobre les repercussions del Modernisme principatí a Mallorca. Per bé que la durada de la revista *Nova Palma* fou curta, la publicació té un interès excepcional en la mesura que reflecteix una ruptura profunda dins els plantejaments culturals i periodístics a la Mallorca de les darreries del segle XIX.

Amb en Jaume ens coneixem aproximadament d'ençà els anys seixanta cinc-seixanta sis. Aleshores jo vivia a un pis deavinguda de l'Argentina i ell compareixia per casa i a l'hora d'intercanviar idees políticoculturals anàvem a casa d'en Frederic Suau (carrer de Joan Crespi, 4) o al bar Pesquero, davant la Llotja. També -anys més endavant- al baret que en Joan Ramon Bonet (el germà de na M. del Mar) tenia al Passeig Marítim. Igualment ens passàvem hores i hores discutint de Pavese, les teories de Lukács, de la guerra civil, el racisme antixueta, el pensament de Marx, la poesia de Rosselló-Pòrcel o Maiakovski, Neruda o Lorca.

El dia que perdérem el disc amb cançons revolucionàries de la guerra civil

Una vegada, cap a l'any 1967, ens adonàrem que, d'una manera inexplicable, havíem extraviat un disc -potser l'únic que hi havia en tota Ciutat- amb les cançons republicanes i antifeixistes del temps de la guerra. Déu, quina s'armà entre

els cenacles d'"iniciats"! Hi hagué corredisses i moviments. Algun dels que venien a petar el debat antifeixista a la casa d'Adela Casellas i Frederic Suau parlà -i assenyala-va sospitosament l'amic Jaume i a mi mateix- d'"entreguisme", de "manca de consciència revolucionària" per haver perdut el disc -duït expressament de París feia poc.

Cal dir, per a aquells que no ho han viscut, que en aquella època quan arribava de l'estranger algun disc prohibit (cançó revolucionària cubana, xinesa o soviètica, els primers discos de la nova cançó, cançons de les guerrilles antifeixistes dels temps de la Segona G. M. etc) es convocava reunió a un indret determinat (casa particular, local, etc) i s'escoltava religiosament el material revolucionari. Tot això era en el temps en què es començaren a organitzar els primers recitals de la Nova Cançó al Castell de Bellver.

Per sort en Jaume Pomar va recordar que a Ciutat existia un altre privilegiat propietari d'un disc amb cançons revolucionàries. L'afortunat era el que poc temps després seria el poeta i activista cultural Josep Albertí. Un dia vaig anar a veure'l i, sense posar-me cap entrebanc, em lliurà el disc que havia portat en alguna de les seves sortides a l'"exterior".

Novament, amb el disc circulant pels caus clandestins, tornà a haver-hi pau i concòrdia entre les migrades forces de la resistència palmesana. Per cert, l'element que en aquells moments insinuà que havíem perdut el disc a posta, per "manca de consciència revolucionària", en temps de la transició esdevingué un lacai del franquisme reformat (UCD) després d'haver passat per la majoria d'organitzacions esquerranes mallorquines. Poca gent a Mallorca ha fet tant de diners -col·locant-se a recer del poder- com aquell pretensions "defensor de la puresa ideològica de la Revolució"!

L'"ocupació" de la revista *Lluc*

Mentrestant continuava l'operació d'"ocupació" de la revista

Guillem Frontera quan escrivia a la revista *Telestel*.

Lluc per posar-la al servei de la causa de llibertat. Tot eren reunions, cites als bars, a la mateixa Editorial Moll on als horabaixes, treballava Josep M. Llompart. Els membres més actius de la "conspiració" eren el P. Ramon Oró, n'Antoni Serra i en Jaume Adrover.

Una nit a mitjans d'abril de 1968 en Frederic, emocionat, suant, trucà al pis d'avinguda Argentina i, quasi sense poder respirar, asseient-se al sofà del menjador, pronuncià aquestes paraules: "La reunió serà aquesta nit!". Em contagià l'emoció. Potser avui dia hom no pugui copsar a fons el que hagués pogut significar tenir una revista controlada per homes de fonda rel antifeixista. Però joves com érem, desconeixíem la capacitat de maniobra dels "sectors oficials". Imaginàvem que amb una assemblea democràtica tot es podria arreglar i l'empresa podria acceptar, a les bones, sense entrebancs, aquell canvi d'orientació que propugnàvem.

Una vegada fracassat l'intent, en Guillem Frontera, des de la revista barcelonina *Telestel* (juny, 1968) parlaria d'aquesta il·lusió provatura. L'article d'en Guillem es titulava "Ha passat a Mallorca, l'any 1968", i deia: "Ja fa un parell d'anys que una sèrie de persones unides per una profunda inquietud i tot partint de la base comuna d'una concepció de la cultura molt més dinàmica que no pas la que se'n tenia dins el món de les capelletes d'aquesta illa, han anat veient cada dia més clara la necessitat d'un mitjà de difusió que fóra l'expressió de

tots aquests nous corrents d'opinió, als quals s'han tancat gairebé sempre les portes, més o menys pacíficament. En certa manera, aquests elements s'havien pogut expressar isoladament, a través de qualche diari -*Última Hora* i *Diario de Mallorca*, sobretot-, a través, també, de conferències donades molt de tant en tant, alguna lectura de poemes, col·loquis i taules rodones. Tot això havia estat, diríem, una mena de fe de naixement. I, alhora, era el que d'alguna manera posava en relleu la necessitat d'un mitjà d'expressió de tots aquests esforços aïllats, però en tant que grup dotat dels suficients llaços d'unió que permetessin de parlar d'una nova força cultural més coherent, més dinàmica i realista que no les forces caciquistes i monopolistes, capelletes, que són un poc massa les que, de fet, controlen, fan i desfan, canten i broden dins aquest camp netament provincià de la cultura de Mallorca".

Guillem Frontera preveu les dificultats de l'"ocupació" de *Lluc*

Aquesta era la intenció de base: ajudar a bastir entre tots una publicació allunyada de les forces "caciquils i monopolistes", de les capelletes culturals que controlaven -des d'una vessant bastant reaccionària- bona part de la nostra cultura. Ho aconseguiríem? Aquella nit, quan Frederic Suau tocà el timbre del pis d'avinguda Argentina moments abans de partir cap a la reunió així ho semblava. En Guillem Frontera

(com es desprèn per la seva anàlisi publicada a *Telestel* un poc després dels fets que contem) tocava més que no pas nosaltres amb el peus a terra i no s'havia fet tantes il·lusions quant a les possibilitats reals de "controlar" *Lluc*. Escrivia en Guillem: "Fer una revista, ara i a Mallorca -no ens enganyem-, no és una tasca que presenti massa símptomes de viabilitat. A l'hora de la veritat, si anem a cercar com s'han pogut solucionar les dificultats econòmiques que comportava una obra com és ara l'Aula de Novel·la -o antany la de Teatre i abans la de Poesia-, arribarem a la trista conclusió que tot plegat ha estat, al capdavall, obra d'una sola persona -en Jaume Adrover-, i no pas el resultat dels esforços comuns. I el mateix podríem dir-ne, del cicle de conferències sobre la dona, amb la participació -per esmentar, només, la gent 'de fora'- de Maria Aurèlia Capmany, Carme Alcalde i Eva Forest. Si fa no fa, gairebé tot podria quedar reduït dins aquest patró".

La nit de la victòria

Nosaltres érem, evidentment! més optimistes. Després de setmanes i setmanes de reunions, contubernis, plans per a un utòpic esdevenidor en el qual els sectors progressistes mallorquins disposaríem -a la fi!- d'una publicació, la reunió final, constitutiva, del nou consell de redacció de la revista tengué lloc dia 16 d'abril de 1968, en el número 14, primer pis del carrer de Sant Feliu de Ciutat de Mallorca, a les vint-i-dues hores trenta minuts de la nit. A la històrica trobada hi participaren, a més del P. Cristòfor Veny, director de la publicació, el P. Jacint Garcia, l'administrador, i vint-i-vuit persones més. Llegint la documentació que hem servat d'aquells anys sabem que a la reunió hi hagué una breu introducció a cura de l'antic cap de Redacció, sr. Llompart, que "exposà les vicissituds en què s'havia mogut fins llavors la revista". Es decidí que per a consolidar-la i perfeccionar-la (és a dir, segons nosaltres, perquè fos uns instrument de vertadera intervenció política antifranquista) era imprescindible un Consell de Redacció elegit democràticament. Tothom acceptà que els tres bàsics de la publicació renovada serien: 1) una persona, un vot; 2) tres inasistències injustificades o deu de justificades d'un membre del Con-

E P I I

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ,
A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA (1950-1970) IV part

de M. López Crespi

Cada quinze dies a L'ESTEL de Mallorca (d'agost del 1997 fins a l'agost del 1998)

Per demanar números endarrerits, telefona al 26 50 05

Uns dies després dels esdeveniments que hem explicat en aquests capítols esclatava la revolució anti-capitalista del Maig de 1968.

sell motivarien la suspensió del càrrec; 3) la substitució d'aquest membre es faria a) en cas de suspensió voluntària, el cessant presentaria una terna, entre la qual triaria el Comitè de Redacció. b) En cas d'expulsió, el consell de redacció s'encarregaria de substituir-lo directament. 4) Quan un membre del consell de redacció justificàs la seva absència, podria delegar la representació en un substitut -membre o no- del consell de redacció. 5) En cas d'empat, correspondria al moderador desempatar, així com aplicar l'esperit dels Estatuts".

Els propietaris de Lluç passen a l'ofensiva i recuperen els llocs de poder perduts la nit anterior

Després de decidir que el nou

Consell de Redacció estaria integrat per deu membres i un delegat del P. Director, es passà a la votació. Votaren vint-i-vuit persones, perquè dues havien hagut de marxar. Tres paperetes foren anul·lades, per defectes de forma, amb el consentiment general. Els vots finals van ser: P. Ramon Oró (24); Antoni Serra (24); Jaume Adrover (23); Miquel Alenyar (23); Guillem Frontera (20); Josep M. Llompart (18); Frederic Suau (18); Miquel Gayà (18); Anna M. Montaner (16); Sebastià Puigserver (15); F. de B. Moll Marquès (13); Jaume Mulet (10); A. M. Thomàs (10); Francesc de P. Barceló (9); Pere Ríos (8); P. Ramis (11).

Aquests resultats democràtics no varen ser acceptats per l'"empresa". L'alegria, entre els sectors progressistes, només durà un dia. L'endemà, a les 21,30 hores, el nou Consell de Redacció es reuní per primera i darrera vegada. Hi assistiren el P. Cristòfor Veny, director, P. Jacint García, administrador, i els senyors Llompart, Adrover, Frontera, Gayà, Oró, Suau, Serra i la Srta. Montaner. El senyors Alenyar i Sebastià Puigserver justificaren la seva absència.

Miquel Gayà al servei del clergat

En resum, el problema era que l'empresa volia continuar controlant la revista políticament i ideològicament, per tant, al marge dels resultats democràtics del dia anterior, volia imposar, per sistema de "orden y mando", tres nous membres del Consell de Redacció (els senyors Francesc de B. Moll i Marquès, Francesc de P. Barceló i Bartomeu Barceló). El director imposà aquestes persones al marge de qualsevol decisió democràtica. Per tant, el Consell de Redacció elegit el dia

anterior es va veure obligat a dimetir. Tots els membres progressistes dimetiren en solidaritat, excepte el senyor Miquel Gayà, que es féu càrrec de la carpeta dels originals pendents de publicació. L'experiment democratitzador havia durat menys de vint-i-quatre hores. No hi hauria revista dels sectors progressistes mallorquins. El P. Veny volia una revista Lluç "renovada". Una renovació (com havia dit a "Punt i seguit" -Lluç, gener de 1968): "projecció del nostre dinamisme progressiu dins els sementers del Catolicisme... una revista religiosa tallada segons el patró del Concili". Una definició que podia ser poc o molt, segons es miri. Però els revolucionaris dels anys seixanta érem molt exigents amb la puresa dels processos democràtics com per a confiar en la bona voluntat d'algué que, volent imposar persones per damunt dels òrgans elegits en assemblea, es burlava de les votacions i els seus resultats.

"Continua el mateix esperit de capelleta estèril" (Guillem Frontera a Telestel)

Guillem Frontera resumiria en la revista Telestel abans esmentada (juny de 1968) el final de la batalla per la conquesta de la revista Lluç. Explicava Guillem Frontera: "En no poder acceptar aquestes imposicions -per raons òbvies d'ètica i pel que significava de pressió dels propietaris damunt el consell de redacció- tots van dimetir, excepció feta del senyor Miquel Gayà, antic blauet, sembla, i que postposà a 'l'amor a la revista' qualsevol altra actitud". I, encertadament, arribava a aquestes lúcides conclusions finals: "Tot plegat, com es veu, constitueix una temptació a parlar de provinçianisme i de pintoresquisme. Però per als qui han de viure en aquestes condicions és quelcom més. Significa, si no una altra cosa, una resolta voluntat de continuar amb el mateix esperit de capelleta estèril, on juguen els principals papers un determinat focus cultural i bona part del clergat. I dins aquesta zona és on sovint s'anul·len els esforços i alguna esperança de tot un sector de joventut".

Era evident que novament havien guanyat la batalla els sectors més conservadors de la nostra societat (el clergat, els sectors més rancis de l'Escola Mallorquina...); però, joves com érem, l'esperança en un esdevenidor lliure per al nostre poble s'afermava amb cada batalla cultural tant contra la reacció feixista i els seus servils a Mallorca, com contra les concepcions reaccionàries en el camp cultural. I, amb els esdeveniments del maig del 68 que sacsejarien l'Estat espanyol, el món, tota la geografia dels Països Catalans, la lluita no feia més que començar. Ω

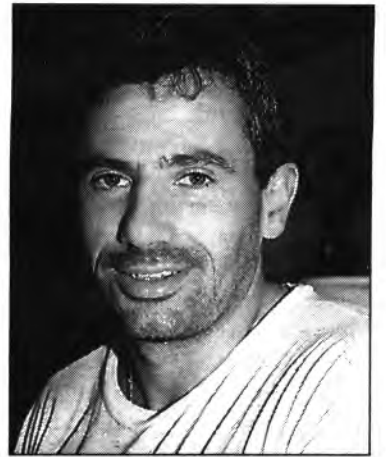
Fa 7 anys que n'Antoni Vicenç regenta la Fusteria Vicenç a Felanitx. Són pare en Pere Vicenç va obrir aquesta fusteria l'any 1953. Referent a l'autopista ens diu: No, amb la carretera que tenim n'hi ha prou. Només ens mancava que ens fessin pagar peatge.

Fa 8 anys que en Vicenç Blanco és el responsable de La Creu Roja a Felanitx. Tenen una ambulància i ajuden quan hi ha avaries de tràfic, també ajuden a les persones d'edat amb telealarmes i altres ajudes. Són vint persones entre soldats i objectors de consciència.

En Felip Risco regenta des de fa 7 anys el Bar es Glop a Felanitx. De l'autopista ens diu que no fa cap falta, ni de peatge ni de les altres que arreglin i desdoblín les carreteres que hi ha, que n'hi ha una bona xarxa. I que en Mates és un provocador, opina.

Fa 6 anys que n'Esteva Noguera va obrir el Gimnàs Esport Energy a Felanitx. Un lloc on se practica l'aeròbic, les peses, l'elasticitat correctiva, fitness... De l'autopista diu que no s'ha de fer, que en mitja hora se planta a Ciutat i per anar a l'Hospital de Manacor en un quart d'hora.

En Joan Binimelis és l'amo jove del Superbinimelis, que fa 12 anys que se va obrir a Felanitx. De l'autopista diu: Es clar que no. Així com està ja ens va bé.

La Doctora Llúcia Caldentei va obrir ara fa 9 anys un consultori de medicina general a Felanitx. Atén les iguals i les assegurances privades.

Fa 7 anys que en Bernat Soler i na Manoli Pinya obren la Fusteria Metàlica Alucerna a Felanitx.

En Francesc Sàncnes és l'amo jove de la Fusteria Samu a Felanitx: fabrica mobles i fa fusteria en general.

Els escriptors Miquel Ferrà Martorell, Miquel López Crespí i Jaume Pomar.

Escòcia, Gal·les... Cornualla

PER JOSEP SERRA.

PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-MALLORCA

Els referèndums per a l'autonomia celebrats fa poc a la Gran Bretanya han deparat uns resultats i unes expectatives que ens poden confondre si pretenem fer-ne una lectura en to autònic espanyol. Res més erroni que això: l'autonomia recent d'Escòcia i de Gal·les no respon en absolut al model autònic espanyol representat per l'harmonització de competències entre totes les comunitats com a objectiu final i com a procediment actual.

Els britànics no han existit mai com a comunitat nacional a la qual els ciutadans de diferents zones de l'illa s'hi puguin haver sentit pertanyents; així, hi ha anglesos, escocesos, gal·lesos i còrnics, però no britànics, nacionalment. L'element exclusivament britànic, per tant, és la Corona, element d'unitat més significatiu i sense el qual no resta cap altre referent que el Parlament -amb una representació molt particular, com veurem.

Pel que fa a l'administració pública -entesa en sentit ampli-, tradicionalment s'ha mantingut un sistema escocès diferent de l'anglès; en canvi, al País de Gal·les ha ten-

gut fins ara un ministre dedicat especialment a l'esmentat territori, però es tracta d'un ministre del Govern Britànic. Més important encara, és el fet que allà no existeix la noció d'Estat tal com nosaltres l'entendem, omnipresent i omnipotent des de la seva poderosa centralitat i superioritat. Això permet que els britànics parlin de Govern Local com a sinònim d'autogovern ("self government") i que els municipis no rebin ordres de la Corona i la seva organització central sinó només del Parlament, amb una Cambra dels Comuns integrada precisament per les representacions locals. Les funcions administratives corresponen íntegrament al Govern local.

A partir d'aquesta organització administrativa tradicionalment dèbil per part del Govern central es pot considerar que s'hi ha mantingut una administració pública caracteritzada per la no duplicat d'organismes funcionalment equivalents. En el cas espanyol, en canvi, la verticalitat de l'administració és evident en la triple organització administrativa: Govern central, Govern autònic i Govern municipal -al qual nosaltres hi hem d'afegir el Govern insu-

lar- caracteritzats per una estructura pràcticament copiada de l'administració més poderosa, la del Govern central, a la qual es subordinen totes les altres, com entitats "clòniques".

No es pot negar que la Llei de Govern Local de 1972 va ésser un intent de reduir el potencial d'aquest en benefici del Govern central, però la sostracció de competències i poder de decisió no va comportar mai una inflació administrativa motivada per l'aparició d'organismes de govern intermitjos. Així, als 750.000 funcionaris de la Corona se'ls pot comparar amb els més de tres milions del Govern local, inclosa la policia dels comtats. Si comparem aquestes dades amb el 1.300.000 funcionaris del sector públic estatal espanyol al costat dels 525.000 de les Comunitats autònomes i els 325.000 de l'administració local a principi dels anys 90 ja ens podem fer una idea de com van les coses en comparació. Sobren paraules: queda prou clar qui mana, qui decideix, no? En el sistema escocès hi ha la capacitat d'assumir la independència nacional sense cap daltabaix organitzatiu, el "self government" es completaria prescindint senzillament de la Corona.

En el referèndum d'Escòcia ("Alba" en gaèlic) una aclaparadora majoria d'escocesos es va manifestar per la recuperació del propi Parlament, perdut després de la "Act of Union" de 1707 -ben diferent de

l'ocupació militar que patirem el gruix dels Països Catalans entre 1707 i 1715. Margaret Thatcher ho va veure clar des d'un principi: pot ésser el principi de la fi de la Corona britànica.

El País de Gal·les ("Cymru" en gal·lès) ha deparat uns resultats molt més discrets, ja que guanyà el "sí" autònic pels pèls. Alguns elements que poden explicar part d'aquest posicionament és la crisi econòmica que els afecta, amb una notable emigració al centre del territori i importants bosses d'immigració al sud-est. A la zona nord, d'altra banda, les comunicacions i les zones industrials angleses han afavorit una important pèrdua de l'autocentrament nacional: la capital ha deixat d'ésser Cardiff, substituïda ideològicament per Birmingham i Liverpool. Nosaltres també en sabem alguna cosa d'això, ben evident en la pròpia identificació amb Madrid com a capital "mental" per part de molts ciutadans dels Països Catalans. En el cas del País de Gal·les, s'hi ha d'afegir també el temor que el nou Parlament pugui suposar una administració intermitja que dupliqui l'administració central i que suposi un augment de la despesa pública... en una nació relativament pobra on no s'acaba de veure clar en què augmentarà la seva autonomia representada pel Govern local.

I Cornualla? És una mostra prou clara que els anglesos tenen prou

clar que els escocesos i els gal·lesos constitueixen dues nacions clarament diferenciades en el si de la Corona britànica. Els referèndums autònoms no s'han celebrat a cap regió de la Gran Bretanya que no fossin els territoris de les nacions històriques, i això contrasta amb el "café para todos" autònic implantat a l'Estat espanyol amb la finalitat de diluir en la massa les característiques diferencials de Galícia, el País Basc i els Països Catalans.

Cornualla ("Kernow") és una de les sis nacions cèltiques de l'oest d'Europa. Len Truran, editor còrnica, declarava: "I consider myself a Cornishman, full stop. I'm not an Englishman, I'm not English in any way". Des dels anys 50 compta amb un moviment independentista ("Mebyon Kernow", Fills de Cornualla) que els anglesos consideren gairebé una broma, com també és el cas del Partit Nacionalista que aparequé vint anys després. Els còrnics parlen anglès i no còrnica des de fa dos segles, però no han perdut absolutament la consciència de comunitat nacional diferenciada i lluiten per aconseguir l'autocentrament dels còrnics en Truro, la seva capital. De la seva unió depèn la posició futura del Govern central: una nació és tenguda en compte en la mesura que demostra la seva existència ideològica i planteja les seves exigències polítiques de sobirania pròpia. Ω

Cristians contra Borbons

MIGUEL ÀNGEL RODRÍGUEZ I FERNÁNDEZ

Em comentava en certa ocasió el meu amic, i col·laborador de l'ESTEL, en Ricard Colom, que un dels majors errors que hem comés els independentistes catalans ha estat el de deixar la religió i les esglésies en mans dels enemics espanyols. I té tota la raó, és més, jo hi afegiria encara més: un dels grans errors del pensament d'esquerra ha

estat aquest mateix, deixar la religió en mans dels burgesos, de la dreta i, fins i tot, de l'extrema dreta.

Qui escriu aquest article és declarant cristià convençut, i qualsevol lector que vagi seguint el meus escrits ja coneixerà prou bé la meua ideologia cent per cent esquerrana, i el meu rebuig a tot allò que signifiqui capitalisme. No estic sota sospita de

ser un burgès maquillat de socialista, sóc SOCIALISTA (no pas del PSOE, eh?!), així amb majúscules.

És cert que els enemics de la nostra nació i de la classe obrera, han utilitzat sovint la sagrada Paraula de Déu per aprofitar-se dels desemparrats i incults en benefici propi, d'Espanya i del gran capital.

Els cristians esquerrans hem de

contraatacar i reivindicar la Bíblia com a tex popular, de les classes més pobres de la societat, i com a instrument d'alliberament nacional i de classe. La Bíblia no defensa als rics i als opressors, sinó als pobres i als oprimits; en voleu un exemple? Mireu com a l'Antic Testament els republicans catalans ja hi troben una arma de combat contra els Borbons: Deuteronomi, 17 14-20; que porta per subtítol "Sobre el rei".

"Nombraràs rei teu un dels teus germans, no en podràs nombrar un d'estranger que no sigui germà teu. Els Borbons no són ni catalans ni germans nostres, i no tenen dret a dir-se reis de Catalunya. Que es que-

din a Espanya doncs.

"Ni acumularà argent i or". Un rei digne del seu poble, segons la Llei Divina, no pot ésser ric, sinó pobre, com Jesucrist. I no com els Borbons que tiren milers de milions en tota mena de luxes, i d'això a Mallorca se'n sap prou bé.

Tot allò que val per als israelians, val per als catalans. Els Borbons van contra la Llei de Déu, que és l'únic rei que hem de reconèixer els cristians catalans, i l'únic davant el qual ens agenollem. Déu és amb nosaltres, i segurament Satanàs és amb els Borbons.

Cristians, no ho dubteu: República! Ω

PLACA 18
serigrafia

C/ SON JULIÀ, SOLAR A-65
POLÍGON INDUSTRIAL SON NOGUERA
07620 - LLUCMAJOR - MALLORCA
TELÈFON 66 04 22
FAX 46 19 22

Se ven
Taxi original de Tailàndia
"TUK TUK"

1360 km. 3 anys.
550 ccm.
30 cavalls.
Velocitat 90 km/h.
Matriculat a Mallorca.
Bo per a publicitat.
Únic a Europa.
550.000 ptes.

Carrer Milà, 5 - Tlf. 26 87 65 / 66 27 08 - S'Arenal de Mallorca

RESTAURANT
SON COLOM

DE N'ANTONI VIDAL BARCELÓ

- BUFFET LLIURE ELS MIGDIES
- GRAELLADA ELS VESPRES
- TAMBÉ FEIM BANQUETS DE NOCES, COMUNIONS, ETC.

El dilluns tenim tancat

Ctra. Felanitx - Campos, km. 1
Tel. 58 10 76 07200 - FELANITX

Genocidi de la llengua i la cultura mallorquina

PERE FELIP I BUADES

El passat dia 9 d'octubre vaig anar al col·loqui sobre cultura popular que, organitzat per la Federació d'Associacions Culturals de Ciutades va celebrar al Teatre Municipal, que fou conduït p'en Biel Majoral d'Algaida.

Fou un col·loqui molt interessant que em va deixar un gust agre-dolç, entre la desraó i l'esperança, entre la desesperança i la il·lusió.

La meua primera impressió fou molt trista, pensant en l'avenir que se presenta per a la nostra cultura, per a la nostra llengua, que recula de manera alarmant als nuclis urbans de Ciutat, Inca, Manacor, Calvià i altres llocs de la costa mallorquina, i que els motius no són altres que la invasió colonitzadora que patim

amb tant d'immigrant andalús, estremení i d'altres llocs de parla castellana. I amb tants d'anglesos, alemanys... que en poc temps estan canviant la demografia mallorquina i també la cultura i la llengua d'aquest país.

El més penós de tot fou el constatar que això no seria possible sense la voluntat malaltissa, vergonyant i covard dels mallorquins que s'avergonyeixen de ser-ho i que claudiquen, uns per covardia i altres davant el poder dels doblers, que compra voluntats de renúncia al llegat de la pròpia cultura, de la pròpia llengua i que ens resta possibilitat de sobreviure com a poble. D'aquest darrer apartat no s'en salva quasi ningú. Els primers de tot però són

els mallorquins que es dediquen a la política de la qual es beneficien amb càrrecs ben pagats, estiguin al partit que sia.

Els qui formen en les files dels partits espanyols: PP, PSOE i IU ho fan per coherència alhora que els seus votants, ja que, de manera clara i oberta (sense vergonya, vaja), han decidit servir els interessos colonialistes espanyols, i dediquen el seu esforç i el seu temps, a matar i enterrar la pròpia cultura i la pròpia llengua. I ho fan sense cap remordiment, el mateix que els seus votants.

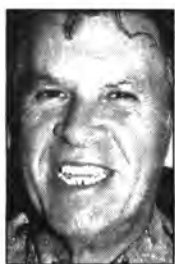
Pel que pertoca al partit "anomenats" nacionalistes... Ells i només ells haurien d'alimentar l'esperança i la il·lusió d'allò que queda al nos-

tre poble que, desarticulat i dividit, anhela trobar la llum de l'esperança. L'esperança que, l'herència cultural i lingüística dels seus avantpassats no desapareixerà. Els nostres polítics nacionalistes (PSM i UM) que els d'ERC ja ho fan, han de començar a donar la cara i guanyar-se el seu sou, sortint als mitjans de comunicació donant la cara en la lluita permanent i vertadera contra el colonialisme que imposen els partits espanyols, els immigrants espanyols i els mallorquins d'"anima mea", que venen la seva cultura, la seva llengua i la seva ànima.

La part dolça que vaig treure del resultat del debat fou la de constatar que hem tocat fons, que està arribant l'hora en que els mallorquins

serem més vehements i exigirem amb més força els nostres drets culturals i lingüístics. I aquest dia, rebutjarem als polítics. A tots. També als nacionalistes tebis, que amb la seva tebiesa, fan el joc als polítics espanyols, aconseguint entre tots el seu objectiu: la nostra mort, el genocidi de tot un poble, d'una cultura i d'una llengua. Ells, en un exercici extraordinari d'auto-odi, posen tota la seva capacitat i potència per aconseguir-ho. Vergonya, cavallers!. Vergonya!

Nosaltres, en l'exercici legítim d'auto-estima, posarem tota la nostra capacitat i potència en rebel·lar-nos a la nostra mort, i aconseguirem viure, com a persones i com a poble. "Amunt, ànima forta"! No defallirem! Ω

Taula d'Aram

Els estels del crepuscle (I)

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

Justificació. Primer de tot, deman excuses als lectors de L'Estel perquè en aquesta Taula d'Aram no faig la continuació de l'article que havia encetat amb el títol de **Ludwig Wigenstein. El carreró positivista**. El motiu bàsic ve determinat per la meua sensació - completament subjectiva - de l'acceleració del temps. És la sensació del **Tempus fugit**, dels llatins. Empès per aquest sentiment, he considerat que era prioritari fer públic un seguit de pensaments que venen a constituir el nucli inspirador de les Taules d'Aram, i que, aplegats i resumits, formen una mena de temari de **programa per a un curs accelerat de Filosofia post-marxista i post-positivista**. Amb la publicació del programa, el que pretenc és que el "nucli inspirador" de què parlava sia conegut de manera que pugui servir d'orientació filosòfica als lectors de L'Estel i/o d'eina intel·lectual per a qualche jove - o no tan jove - que senti passió per la temàtica. Per altre costat, per la via d'internet, faig comptes que es multipliqui la difusió d'aquests escrits.

De qualche manera, és un intent, entre d'altres, de trencar el setge ideològic a que estan sotmeses les classes populars il·lustrades de Catalunya. Pensem que el Poder de l'Oligarquia espanyola controla des de sempre les Universitats i tots els grans mecanismes de difu-

sió d'idees. Hem de considerar que la Universitat catalana, pròpiament, no existeix; que, ara, és una variant de les hispanes estrictes. Que els programes oficials dels Departaments de Filosofia són fets a Madrid. Que fins ara mateix, les càtedres de Filosofia eren ocupades pels qui passaven el sedàs tomista. Vull dir que els Departaments de Filosofia no han trencat l'estructura tradicional de l'organització dels estudis filosòfics. Per què quedi clar: quan es va convocar oposicions a Càtedra de Psicologia a la Universitat de les Illes Balears, el temari de les oposicions era escandalosament aristotèlic-tomista. Per què ho entengui tot-hom: la Càtedra de la suposada Psicologia no era de tal Psicologia, sinó de Psicologia Metafísica. Per entendre'ns: Els temes bàsics no tenien res a veure a la Psicologia experimental moderna. El temes centrals giraven al voltant de la Metafísica tradicional, de la Psicologia entesa com a "Ciència de l'ànima" (Per suposat una ànima immaterial, immortal i eterna). Dic vera: el tema que va "sortir" per al concurs oposició fou nogensmenys "la Psicologia de N'Aristòtils", el qual, com sabeu, va morir fa més de 2400 anys. En aquest capítol de les oposicions el guanyador fou un senyor que nomia Alfredo Gómez, un ex-seminarista mallorquí, el qual, treballant de mestre a l'es-

cola privada (vuit hores o més) i robant hores a la son i a l'oci, aconseguí per lliure una llicenciatura en Pedagogia per la Universitat de Barcelona. Definitivament, un Freud o un Watson no haguessin aconseguit la plaça.

El nucli d'idees de que parlava reposa sobre dos eixos: primer, el **desplegament de l'Esperit**, el qual tindria com a referent la Filosofia d'En Hegel, i, segon, el **ressorgiment constant de l'Irracional**.

Certament, com ho afirmava En Hegel, hi ha un procés d'"humanització" de l'home, segons el qual això que en diem l'home o persona humana no és una cosa acabada i definitiva, sinó que es dona un esglaonament d'"homes" diversos segons sigui l'estadi històric on viu aquest "home". Amb la Dialèctica hegeliana, l'home és l'ésser de la Naturalesa que fa una negació de la Naturalesa. A cada estadi històric, l'Esperit es manifesta com un home nou, com una nova humanitat. En aquest procés inacabable, l'home de cada vegada s'allunya més de la seva condició natural.

1.1 Certament, aquesta Dialèctica és real, és vertadera. Però, en contra d'En Hegel, he de dir que **no hi ha un Esperit existent, autònom, exterior a la Humanitat**. O, sigui, dit d'una manera planera i contundent, **no hi ha Déu ni cap altre realitat independent de la matèria**. Quan parl d'Esperit,

ho faig amb l'accepció d'immanència. O sigui, certament hi ha un **Desplegament de l'Esperit, però immanent al Desplegament de la Naturalesa**. Així entès, **puc dir que els productes espirituals - els quals no es troben en estat natural - són una creació exclusiva de l'home. Un ésser de la Naturalesa que crea uns productes - les idees - que no són naturals, i, amb aquests productes nega la Naturalesa. O, si ho voleu, en expressions més cridaneres, la matèria crea l'esperit. És el procés de la Dialèctica de la Naturalesa el que dona lloc al sorgiment de l'espècie humana**.

En Hegel entén i afirma l'Esperit com a l'Esperit de Déu. Seria equivalen a dir el Desplegament de Déu, com si la Creació de Déu encara no hagués acabat. Però la gràcia d'En Hegel rau en que mai fa Teologia. Tot hi afirmant a Déu, En Hegel no és dedica a l'estudi del Dogma cristià, sinó a l'estudi de les manifestacions de la Humanitat. Allò que pretén no és una Teologia, sinó una Ciència. En Hegel entén la Religió com una creació de l'home (aquesta és l'astúcia d'En Hegel), de manera semblant a l'Art i a la Filosofia. Allà s'hi manifesta l'Esperit Absolut, però és una creació purament humana.

En contra del que diu En Hegel, el Desplegament no és lineal. No és cert que l'esperit segueixi una línia de punts històrics dibuixats a la geografia històrica. Aqueixa linieta de la concepció hegeliana la fa summament arbitrària i desentesa de la realitat dels processos històrics. **En contra d'En Hegel, allò que ens mostra la historiografia moderna és una diversitat de línies de Desplegament de**

l'Esperit humà, una diversitat de cultures i civilitzacions, les quals segueixen processos diversos.

1.2.1 Mostra de l'arbitrarisme d'En Hegel: Assenyalat l'aparició del Cristianisme com un dels punts cabdals de la **Fenomenologia de l'Esperit**. A **La Raó de la Història**, les quatre èpoques de la Història són l'asiàtica, el món grec, el món romà i el món germànic Mahoma i l'Islam no tenen cabuda en la construcció de la Història universal. Majorment no en diu res. O bé, si fa una referència, aquesta és breu i negativa, com, v.b.: "...l'Islam. El seu fanatisme va empenyer els seus fidels a conquerir el món, però ha estat incapaç d'aixecar l'Estat a una vida orgànica i ordenada, a un ordre legal favorable a la llibertat".

La suposada "inversió" del mètode hegelian d'En Karl Marx, quan s'autodefineix com a materialista dialèctic, és espúrea. "Dialèctic", es a dir, la Història entesa com un procés necessari; i "materialista", en el sentit que allò que realment es desplega no és l'Esperit sinó la Matèria. En Marx, com és sabut, estableix el postulat que la producció de bens materials és la vera realitat de la Història, i que les activitats d'ordre espiritual - "sobre-estructura" - són determinades pel procés real, el de la "estructura" de la producció.

Certament, En Hegel és idealista, però les seves anàlisis par-**teixen de la realitat històrica concreta. En el conflicte entre el Senyor i l'Esclau - per posar un exemple notable -, el nucli determinant de la Dialèctica és, precisament, el Treball material de l'Esclau.** Ω

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA PLENA (XII)

"La llengua i la Història són els botins més apreciats a l'hora de sotmetre un poble" (Àngel Guimerà, 1847-1924)

PER RICARD COLOM

1283: El rei en Pere deixa son fill Jaume (net del rei en Jaume) com a lloctinent de Sicília.

1283: Grup escultòric gòtic a l'església d'Agramunt (Urgell)

17.5.1283: Pere el Gran desembarca a Cullera, se'n torna a Catalunya per a governar.

1.6.1283: Pere el Gran acudeix a Bordeus al rept de Carles d'Anjou. L'angeví no acudeix al duel.

6.1283: Els colpistes reïxen a la Ifríqija, i hi segueix el caos.

8.6.1283: L'Armada Catalana de Roger de Lloria venç la francesa a Malta.

1283: Es funda el Consolat de Mar de València, a semblança del de Barcelona. Roger de Lloria i Conrad Llança ocupen les illes de Malta i Gozza. **Ramon Llull escriu "Blanquerna"**, inspirat en els sufins (místics musulmans).

Lleis discriminatòries antijueves: forts tributs i marginació de càrrecs públics.

8.1283: Incursió franco-navarresa contra l'Aragó: cremem viles frontereres i expugnen alguns castells.

27.8.1283: El papa francès adjudica la Corona catalana a la casa de França.

9.1283: Corts de Tarassona: la noblesa aragonesa reclama de ser consultada per als afers internacionals.

Pere el Gran, després d'ordenar als catalans l'evacuació d'Ifríqija, envia Roger de Lloria a conquerir les illes tunisenques però a títol particular. Els mercaders catalans, però no en fan cas i hi continuen comerciant, cosa típica amb aquests regnes moros: hi ha guerra i comerç ensems.

10.1283: Corts a Saragossa, davant l'amenaça de la **Unió Aragonesa** (conxorxa nobiliària), d'eleger un altre rei. Pere el Gran hi fa grans concessions, però no convenç als nobles.

11.1283: França ocupa la Vall d'Aran.

Corts valencianes: obliguen al rei a fer-se arrera en algunes concessions fetes a la Unió Aragonesa envers València sobre l'aplicació del Fur d'Aragó. **Les Corts valencianes obliguen a jurar el Fur de València a tothom**, com a segur de les llibertats del Regne. Les corts esdevenen estamentals.

12.1283: Corts a Barceloneta, on el rei també ha de cedir privilegis a tots els estaments per a guanyar-se'ls: **Les Corts adquireixen poder legislatiu, origen del constitucionalisme principatí** s'hi aproven les constitucions "una vegada l'any" i "volem, estatuim".

11-1-1284: Pere el Gran aprova la compilació "Recognoverunt proceres", carta de les llibertats barcelonines.

Primeries 1284: Les poblacions calabreses d'Amantea, Santo, Lúcido, Cetrero i Scalea es lliuren als catalans.

2.2.1284: El papa francès nomena Carles de Valois, fill del rei francès, com a rei de la Confederació catalano-aragonesa.

2 ó 3.1284: Roger de Lloria aprofita la guerra civil d'Ifríqija per a atacar l'illa berber de Gerba.

4.1284: Pere el Gran assetja Albarraquí, on el seu senyor Juan Nuñez s'havia aliat als francesos.

5.6.1284: Roger de Lloria s'avança als preparatius bèl·lics dels angevins i desfà l'estol de Carles de Salern a la badia de Nàpols, i s'empara d'Ischia, illa estratègica propera des d'on pot controlar la costa de Campània.

8.1284: Sanç IV de Castella concedeix als mercaders catalans la facultat de bastir un barri especial a Sevilla.

En un dels murs del primitiu Palau reial barceloní s'ha conservat aquest fresc que representa una desfílada de guerrers armats amb piques, ballestes i espases del que oferim un detall. Coetània de la guerra per Sicília, aquesta pintura de caràcter popular en la que s'entremesclen caràcters romànics i gòtics- ens ofereix una representació prou fidel de les tropes catalanes que intervingueren en aquestes lluites.

Les barres catalanes i l'àgulla imperial s'ajunten en aquesta moneda de plata encunyada després de la conquesta de Sicília: "Pere, per la gràcia de Déu, rei d'Aragó i Sicília", diu la llegenda llatina de l'anvers, i en el revers figura el nom de "Constança, reina d'Aragó i Sicília". (Fot. Gabinet numismàtic de Catalunya).

1284.1285: Guerra de Castella contra Granada, Marroc i Tlemcen. Els marroquins són avituallats pels catalans.

9.1284: Rendició d'Albarraquí. tot seguit els estols catalans se n'entren dins Navarra, on saquegen l'Horta de Tudela, en venjança de la incursió franco-navarresa de l'any anterior.

9 ó 10.1284: **Sagnant conquesta de l'illa de Gerba**: saqueig, matança indiscriminada i tracta de milers d'esclaus berbers deportats a Sicília. Els berbers que resten a Gerba són obligats a pagar un abusu tribut i reduïts a servitud.

28.9.1284: Els nobles aragonesos reforcen la Unió Aragonesa i obliguen al seu reconeixement oficial.

7-1.1285: Carles d'Anjou, fracassat en els seus intents de deturar els catalans, s'ha retirat a Foggia, on mor.

1.1285: Conrad Llança viatja a Granada, i Eximèn Pèrez a Tlemcen per a contractar-hi soldats en nom del rei, per a la defensa front a la previsible invasió francesa.

3.1285: Comencen a concentrar-se a Tolosa les tropes de la **2ª croada contra Catalunya**.

Greu insurrecció popular contra l'oligarquia i els rendistes de Barcelona, duta per Berenguer Oller, un desconegut. Assabentat el rei, abandona Osca.

25.3.1285: El rei es presenta a Barcelona, fa detenir Berenguer Oller i set col·laboradors seus.

5.3.1285: Els fa penjar tots vuit d'una olivera, a Montjuïc.

4.1285: Insurrecció popular a Girona Els croats francesos (entre 12.000 i 20.000) marxen devers el Rosselló.

EPOCA DE CONSOLIDACIÓ: REGNAT D'ALFONS EL LIBERAL (1285-1291)

d. 11.1285: **Progressiva ocupació de Mallorca**, amb escassa resistència i sols de part de la noblesa il·lenca. La burgesia mercantil i financera de Mallorca es mostra favorable a tornar amb la resta de Catalunya per coordinar amb Barcelona la política d'ultramar.

Temptativa de resistència al Palau de l'Almudaina, Santueri, Pollença i Alaró, on es llueixen els cavallers **Guillem Cabrit i Guillem Bassa**. El governador Ponç Saguàrdia, refugiat al castell del Temple, es ret també.

El nou rei tramet 3 missatgers (Riera, Cardona i Lloret) a Eivissa per a gestionar-ne la capitulació.

1285-1291: Regnat d'Alfons II el Franc o el Liberal, primogènit de Pere el Gran i successor seu. L'infant Jaume hereta el regne de Sicília

(amb els caps de pont a Calàbria).

25.11.1285: El rei Alfons envia Lloria a Palerm per acordar un pacte d'ajut mutu amb son germà Jaume de Sicília, que és ben rebut: Han de pactar una sòlida aliança front a llurs formidables enemics Franco-angevins-papals.

16.12.1285: Jaume de Sicília es fa coronar a Palerm.

1285-1309: Carles II de Nàpols. Mercaders Catalans ja ocupen un barri al port de Nàpols i reben privilegis i drets del propi Cònsol.

1286: Ramon Llull escriu **Fenix de les meravelles**.

13.1.1286: Capitulació d'Eivissa als tres missatgers del Liberal.

19.1.1286: El rei deixa Mallorca i arriba a Eivissa.

19 a 21.1.1286: El rei Alfons sojorna a Eivissa. Després embarca devers el Regne valencià.

22.1.1286: El Liberal desembarca a Dènia, després marxa devers València.

primers 1286: Ambaixada d'en Ramon de St. Lleir a Tlemcen i demostració naval a les costes d'aquell soldanat per a pressionar -hi a renovar tractats.

2.2.1286: Alfons és coronat a València, on afirma els Furs valencians, Jaume es coronat a Palerm com a rei de Sicília.

6-2-1286: De camí devers el Principat, dos ambaixadors de la Unió Aragonesa (Bernat Guillem d'Entença i Ximèn d'Urrea) troben el rei a Morvendre per fer-li arribar el descontent d'Aragó per no haver anat a Saragossa a coronar-se'n rei.

2.1286: Sanç IV de Castella envia ambaixada a Barcelona per a demanar la llibertat dels infants de la Cerda, però el rei està enfellonit perquè Castella no l'havia ajudat contra la invasió francesa, i segueix retinent-los per a pressionar Sanç.

3.1286: L'Admirall Lloria devasta la costa Occitana i derrota als francesos a Besiers.

4.1286: Nova ambaixada castellana, a Osca. Alhora Castella negocia a Baiona amb França.

11.4.1286: El Papa excomunica Jaume de Sicília.

30.4.1286: Ordenament d'Osca: Minuciosa regulació del Consell reial aragonés, que esdevé una institució fixa: La Unió Aragonesa segueix descontenta per no haver estat consultada.

5.1286: Renovació a Algesires del pacte entre Castella, Granada i Marroc.

a. 3.5.1286: Preparatius de l'expedició contra Menorca, ja que el port de Maó havia adquirit gran importància estratègica en les rutes de navegació amb Sicília. Menor-

ca era una autonomia musulmana vasalla de Catalunya.

primavera 1286: L'aragonés Pere Garcia, ambaixador a Tlemcen, torna a Barcelona amb un sensacional tractat econòmic que alienava la independència econòmica del soldà d'Orà en favor de Catalunya, en una mena de monopoli sobre mercaders i taxes d'estrangers.

6.1286: Proposta de llista de consellers de la Unió Aragonesa al rei.

Jaume de Mallorca, encara rei de la Catalunya Nord i ajudat per França, envaeix l'Empordà i el rei Alfons ha de deixar els maldecaps aragonesos i córrer al Principat. Els atacants arriben als murs de Castelló d'Empúries, després se n'han de tornar.

L'estol d'en Bernat de Sarrià, mentre, s'apodera de les illes de Capri i Pròcida i saqueja el golf de Nàpols, les naus d'en Berenguer de Vilarrugat senyoren per la costa d'Apúlia (de Brindisi a Corfu) i Jaume de Sicília desembarca a Calàbria.

1286-1298: Les exempcions arancel·làries i privilegis comercials enriqueixen els mercaders i armadors de **Ciutat de Mallorca**, els quals inverteixen en negocis marítims. La pagesia "forana" queda endarrerida i prou abandonada.

final 7.1286: Ambaixada del Liberal al Marroc, per enfortir relacions amb el Magrib i contrarestar-hi Castella. El jueu valencià Abraham Abengalell n'és l'emissari, però fa tard.

8.1286: Lloria annexiona els illots de Quèrquens, al nord de Gerba, al seu principat de l'illa de Gerba.

estiu 1286: S'agreuja la situació de l'Aragó.

14.9.1286: Corts a València. Conclouren a Borriana.

29.9.1286: Expira la treva amb França.

10.1286: Corts a Osca, molt accidentades. La Unió Aragonesa exigeix d'intervenir en afers internacionals i obliga a abrogar un recent tractat amb Tlemcen i exigeixen l'aplicació a València del Fur d'Aragó.

La Unió juga al patriotisme populista i a l'irredentisme sobre la Franja de Ponent i València

2.11.1286: Surt de Salou el gruix de l'armada catalana.

24.11.1286: L'armada arriba a Mallorca, on resta un dia ancorada mentre es gestionen preparatius, sobretot de finançament, de la conquesta.

13.12.1286: El rei envia emissaris a Menorca per a conminar al moixerif a lliurar l'illa.

21-12-1286: En no rebre resposta satisfactòria, el rei dona ordre d'embarcar als seus almiralls Marquet i Mallol.

Atzar (i V)

PER JULIÀ PERE RADO I GARAU

Menut: segurament correspon a l'alqueria *Monut* que apareix anomenada al repartiment.

Omà: arbre de la família de les ulmàcies, grafia antiga d'home.

Omar: lloc plantat d'oms, llinatge existent a Barcelona, Arenys de Mar, Tarragona; Alcoi, a Mallorca és freqüent la grafia *Homar*.

I pel final he deixat els que es refereixen al que feu aquella relació a la revista del Club Nàutic Portitxol i que són els seus noms i llinatges.

Miguel: nom castellà del mallorquí Miquel.

Mikel: nom basc del mallorquí Miquel

Michèl: nom francès del mallorquí Miquel

Miquel: del bíblic *Michael*, nom d'arcàngel

Garàu: germànic, de Guerau, grau de Gairoalt, Govern de la Llança, *Gairaldus 908*.

Garau: germànic, de Guerau, grau de Gairoalt, Govern de la Llança, *Gairaldus 908*.

Rosselló: llinatge català, valencià, balear. Topònim francès i català. Nom d'una comarca catalana ultrapirenaica. Etimologia de Ruscivo, pre-romà. I arribam al final sense que el director sàpiga quin és el seu nom i es permet la gosadia de canviar els del col·laboradors de la revista demostrant el seu mal gust i la seva mala educació, ja que els nom propis són personals i propis i ningú, ningú pot canviar-lo encara que no li agradin.

Això és el que dóna la recerca que hem fet d'un esdeveniments no cercats pel qui feu unes afirmacions sense la recerca de la documentació necessària i feta per especialistes i que ha estat recollida a les biblioteques de Palma.

L'únic mamífer autènticament Balear, endèmic i provat pels tècnics, és el *myotragus baleàricus*, autènticament genuí i fora de cap dubte i que, al cap i a la fi, no és ni més ni manco que una *cabra*. Ω

JAIME MONSERRAT BARCELÓ
FOTO ESTUDIO Y REPORTAJES
REVELADOS I HORA • FOTOCOPIAS COLOR
C/ Santueri, 88 - Tel. 58 11 56 - 07200 - Felanitx - Mallorca

«Sóc català de València i vull ser ciutadà valencià d'un Estat català i no un espanyol de València, ni un valencià de l'Estat espanyol (...) Voldria un Estat Català que compringués totes les terres de llengua catalana i el meu País Valencià autònom dins l'Estat Català»

Carles Salvador (València 1893-1955) Fundador de l'Agrupació Valencianista Republicana

LES MANS AL FOC (X)

PER PERE GRI

El Diccionari de filosofia, de Josep Ferrater i Mora, m'ha ajudat molt en els meus pensaments sobre la mort. Segons Ferrater "Plató afirmà que la filosofia és una meditació de la mort. Tota vida filosòfica, escrigué després Ciceró, és un **comentari mortis**. Vint segles després, Santanya digué que "una bona manera de provar el gàlib d'una filosofia és demanar el que és pensa sobre la mort". Segons aquestes opinions, una història de les formes de la **meditació de la mort** podria coincidir amb una història de la filosofia. Ara bé, tals opinions poden entendre's en dos sentits. En primer lloc, en el sentit que la filosofia és, o exclusiva o primàriament una reflexió sobre la mort. En segon terme, en el sentit que la pedra de toc de nombrosos sistemes filosòfics està constituïda pel problema de la mort. Només aquest sentit pareix plausible.

Per altre costat, la mort pot ser entesa de dues maneres. Abans de tot, d'una manera ambigua; llavors d'una manera restringida. La mort és la designació de tot fenomen en el que es produeix una cessació. En sentit restringit, en canvi, la mort és considerada exclusi-

vament com la mort humana. Allò habitual ha estat d'atenir-se a aquest últim significat, a vegades per una raó purament terminològica i a vegades perquè s'ha considerat que només en la mort humana adquireix plena significació el fet de morir. Això és especialment evident en les direccions més **existencialistes** del pensament filosòfic, no només les actuals, sinó també les passades. En certa manera, es podria dir que el significat de la mort ha oscil·lant entre dues concepcions extremes: una que concep el fet de morir per analogia amb la desintegració de l'inorgànic i aplica aquesta desintegració a la mort de l'home, i l'altre, en canvi, que concep, inclús tota cessació per analogia amb la mort humana...

No es tracta, doncs, d'adoptar una determinada idea del sentit de la cessació en una determinada esfera de la realitat i aplicar-la per extensió a totes les altres esferes -per exemple, de concebre la mort primàriament com a cessació en la naturalesa inorgànica i després aplicar aquest concepte a la realitat humana; o a l'inrevés, de partir de la mort humana a llavors concebre totes les altres formes de cessació en espècies, per si de cas **inferiors**, de la mort humana-. Es tracta més aviat de veure de quines distintes maneres **cessen** vàries formes de realitat i d'intentar veure quins graus de **cessabilitat** hi ha en el continu de la Natura...

Ha estat comú estudiar de manera filosòfica el problema de la mort com a problema de la mort humana. En l'actualitat abunden els estudis sociològics, mèdics, legals, etc. sobre la mort, amb atenció a casos concrets, a les maneres com en distintes comunitats i en diferents classes socials es fa front al fet que els éssers humans morin. Aquests estudis són impor-

tants, perquè posen de manifest que la mort humana és un fenomen social, a la vegada que un fenomen natural. Per això es tenen en compte no solament els **mori-bunds** i els **traspassats**, sinó també els sobrevivents...

Juntament a una investigació filosòfica de la mort, pot procedir-se a una descripció i anàlisi de les diverses idees que s'han tengut sobre la mort en el decurs de la història de la filosofia. Poden llavors examinar-se la idea de la mort en el naturalisme, en l'estoïcisme, en el platonisme, en el cristianisme, etc., etc.. També poden estudiar-se les diverses idees de la mort en diversos **cercles culturals** o varis períodes històrics. En la major part dels casos aquest estudi va lligat a un examen de les diverses idees sobre la supervivència i la immortalitat".

Ha estat necessari referir-me a aquestes consideracions alienes, abans d'explicar-vos allò que els va passar a molts d'altres porrencs, que també moriren assassinats durant la Guerra Civil. Llavors, tot moria i renaixia al mateix temps. Els místics volien sang, i fins i tot pareixia com si la mateixa terra volgués menjar-sa molta de carn tendre. Durant un temps, els que menys morien eren els vells. En el següent capítol, vos parlaré de n'Andreu Amengual, d'en Bartomeu Barceló, de n'Andreu Blanc, d'en Miquel Coves, del Detingut, d'en Sebastià Ferrà, de n'Antoni Garau, d'en Jaume Julià, d'en Miquel Julià, d'en Gabriel Llaneres, d'en Jordi Llaneres, d'en Francesc Llaneres, d'en Rafel Sampol, d'en Climent Serra, de n'Antoni Cervera, d'en Josep Sitjar, d'en Pere Sorell, d'en Pau Veny, i d'en Miquel i en Sebastià Ximelis. No em sabré referir amb detall a tots ells, però tractaré de rendir culte a la seva memòria de la millor manera que sàpiga. Ω

Que no
t'enredin

PP és
feixisme

El Servei de Normalització Lingüística del Consell de Mallorca es troba a la vostra disposició per traduir de franc la carta de menús del vostre restaurant, per tal que hi pugueu incloure una versió en la nostra llengua i ofereix un suport econòmic per a l'edició de la nova carta.

Per a més informació:
Centre Cultural La Misericòrdia
Via Roma, 1 07012 Palma
Tel.: 71 42 57 - Fax: 71 70 66

Consell de Mallorca
Cultura i Patrimoni Històric
Servei de normalització lingüística

CATALUNYA,

Sobre el mapa sociolingüístic d'Europa

BERNAT JOAN I MARÍ.
PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITIÜSES

Europa, sense una gran diversitat lingüística, no podem dir que hagi organitzat satisfactòriament una qüestió que aparentment no hauria de resultar excessivament complexa. Ha passat l'època en què allò que dominava era la Doctrina Andalus, inspirada per Bernardo de Aldrete i formulada per Elio Antonio de Nebrija, amb allò d'"el vencedor impone sus costumbres al vencido, y con ellas su lengua". També ha passat l'època dels grans imperis del Renaixement, i fins i tot del que s'anomenaven "llengües universals", o llengües més ben dotades per a la producció cultural. Tant l'anglès, com l'espanyol, el francès o l'holandès, s'han beneficiat en períodes més o menys llargs de la història d'aquestes consideracions.

Com que tota moneda té sempre dues cares, hi havia l'altra cara de la moneda. És a dir, mentre una llengua era promocionada dins un àmbit determinat, es produïa la relegació de les altres. Els efectes de la Revolució francesa, en aquest sentit, constitueixen una mostra d'interès, a l'hora de fer-ne l'anàlisi. Per un cantó, es promovia una única llengua com a llengua de la "nació" i com a llengua de la "revo-

lució". Totes les altres, correlativament, encarnaven precisament els valors contraris tant a la nació com a la revolució: retard, superstició, manca de sentit democràtic, insolidaritat, etc.

Sorpren de veure com, ara que s'està construint la futura Europa Unida, tots aquests tòpics propis dels estats nació consolidats al segle XIX encara tenen una certa vigència. Quantes vegades no hem vist, a llocs diversos, una identificació de drets individuals, garanties d'igualtat de tothom, etc, relacionats amb la defensa de l'ús de l'espanyol, mentre a l'ús del català o del basc (del gallec ni se'n sol parlar) s'hi associa la imposició, la insolidaritat, i d'altres valors poc propis d'una societat realment democràtica.

Tot i això, el mapa sociolingüístic d'Europa ha canviat moltíssim al llarg del present segle. Els primers canvis importants es varen produir després de la primera guerra mundial, amb el sorgiment d'uns quants estats nous al continent europeu. Països com Polònia, Hongria, Txèquia, etc, podien començar a planificar autònomament (en qüestions diverses, entre elles, per descomptat, la de la planificació lingüística). D'aquesta primera onada

d'independències nacionals en va sorgir una primera sèrie de regularitzacions (tant en model de llengua culta com en l'ús social de la llengua) arreu d'Europa.

La segona sèrie s'està desenvolupant ara mateix, al tombant de segle. Fa només dues dècades, llengües com el letó, el lituà, l'armeni, l'estonià, el georgià eren llunyíssim d'uns mínims de normalitat. La seua presència pública (i privada, en molts casos) i oficial estava completament supeditada als desiguis de la Unió Soviètica, que tenia com a idioma propi el rus. Actualment, en alguns casos, ja s'ha regularitzat plenament l'ús de la llengua, i en d'altres s'està en camí. Segons el parlament d'Estònia, ara mateix, la llengua d'aquell país ja té, dins el seu territori, un ús tan normal com el del danès a Dinamarca o el del suec a Suècia.

Fa poc, sense proposar-m'ho, vaig tenir ocasió de participar en una conferència sobre "Regions i Pobles Solidaris", a Prada de Conflent (Catalunya Nord). Hi participaven representants de les diverses minories lingüístiques de l'Estat francès (corsos, bretons, alsacians, occitans, catalans i bascos). De sentir les seues reivindicacions

(reconeixement que existeixen, firma per part de França de la Carta de Llengües Minoritàries d'Europa, com a més importants), podríem deduir que la situació del català (als Països Catalans del sud dels Pirineus) ja és pràcticament normal.

No ens hem de deixar entabanar. A l'Estat francès la situació de les llengües diferents del propi francès és tan precària que es fa difícil pensar que algun dia es pugui assolir una situació de normalitzat lingüística. Aquestes llengües estan ja residualitzades. Res a veure amb el català entre nosaltres, per exemple. Però, atenció!, la situació del català entre nosaltres tampoc no té res a veure amb la situació d'una llengua normal.

Ja comença a ser hora que unes institucions europees amb poders per fer-ho es decideixin per una Europa plural, dins la qual tothom hi quepi en les mateixes condicions. La igualtat no consisteix a ser igual que l'altre, sinó a ser tractat igual en situacions equivalents. Per a les llengües minoritzades, Europa hauria de ser l'esperança. Però encara no és prou forta per contribuir a crear un mapa sociolingüístic just i pràctic. Ω

Andreu Rotger Pizà, promotor de l'escola popular a Alaró

PER MARINA FERRÀ A-HAMELYNCK

Andreu Rotger i Pizà, nascut a Alaró el 25 de desembre de 1910 és un mestre fet així mateix, ja que des dels seus orígens humils es va guanyar dia a dia amb les seves investigacions i recerques i amb el seu esforç per millorar l'escola pública, l'admiració i el respecte de tots els habitants del seu poble.

La seva tasca pedagògica va que-

dar marcada per les dificultats que ell mateix trobà durant la seva etapa d'estudiant de batxiller, primer, i després de mestre. El professor Rotger trobava els llibres de text molt poc apropiats per a un correcte aprenentatge dels menuts. Els hi feia fer recerca i investigació sobre diversos temes que es concretaren en redaccions dels al.lots a part dels llibres emprats com a material de

consulta, que el docent trobà massa feixucs i amb poques activitats. Es tractava doncs d'una metodologia més amena i activa per als xicots. Ell, que havia trobat els estudis més agradables quan la família l'apunten com alumne lliure i es pot permetre de programar el seu temps d'estudi i investigar els temes de batxiller, primer i de la carrera després, entén que els alumnes aprenen millor i d'una forma més agradable quan el professor més que "alimentar" el cervell del nen amb dades i més dades, el que fa és guiar-los en el descobriment de l'experiència cognitiva, en que l'educació és guiada però amb una forta influència de l'auto-aprenentatge per part del discent.

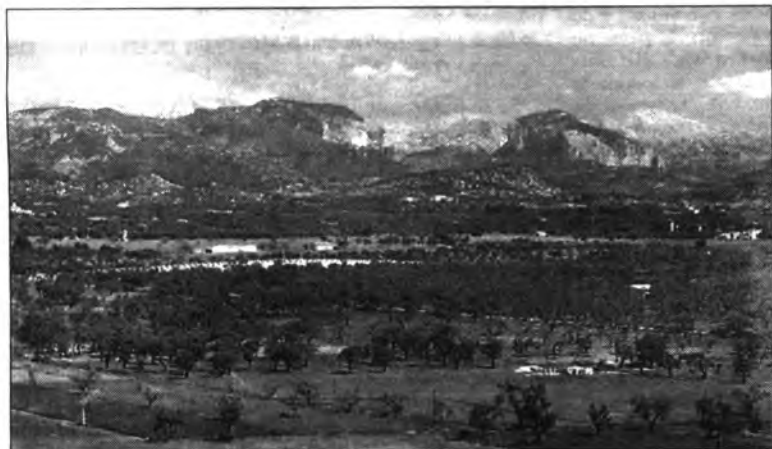
Durant l'etapa de director de l'Escola Graduada d'Alaró, aconseguí que aquesta superi els col.legis privats, la majoria de caràcter religiós, com per exemple a "La Consolació", en nombre d'alumnes i que obtengui la categoria de col.legi nacional el 1969.

Durant els anys seixanta, aconseguí publicar una enciclopedia escolar titulada "Estudio y Vida" escrita per ell, que vol ser molt més didàctica i amena que els llibres d'escola emprats en aquella època. De fet aquesta ha estat emprada i continua essent un bon llibre de consulta per a molts de pedagogs i peda-

gogues a l'actualitat.

Aconseguí millorar, com a home preocupat per el progrés econòmic i social dels seus deixebles la formació professional d'aquella etapa històrica que s'anomenava "iniciació professional", al seu poble. Ja que al col.legi introdueix la rama administrativa. Això ha permès fins fa alguns anys una indústria sabatera alaronenca més pròspera, al trobar-se gent més capacitada per tots els tipus de càrrecs dins les fàbriques.

Molts dels ex-alumnes del senyor Rotger ocupen llocs de responsabilitat, després de la caiguda de la decadència de la sabata alaronenca, a importants empreses de Ciutat de Mallorca. Ω

Terra d'Alaró; on va néixer Andreu Rotger Pizà.

Fa 12 anys que en Jaume Montserrat va obrir l'Estudi Fotogràfic Montserrat a Felanitx. Amb l'assumpte de l'autopista és indiferent.

En Felix Vazquez d'Extremadura regenta des de fa 3 anys la Cafeteria Alhambra a Felanitx.

Fa 23 anys que en Jaume Adrover va obrir la Rentaduria el Cigne a Felanitx. De l'autopista no opina.

Fa 7 anys que en Francesc Garcia va obrir la Botiga Intercuina a Felanitx. Fabrica i ven mobles de cuina de de bany.

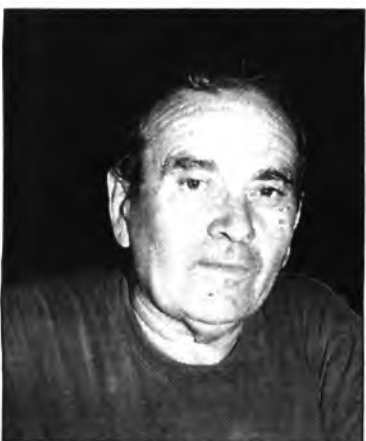

Fa 22 anys que n'Antoni Mas regenta el **Taller Mecànic Mas** de Felanitx. Va obrir aquest taller son pare, en Tomeu Mas l'any 1950. Fou un dels primers tallers de cotxes de Felanitx. A la foto amb el seu fill Tomeu.

El matrimoni Sierra-Alsamora regenta des de fa 10 anys l'**Estudi Fotogràfic Sierra** a Felanitx. Abans estaven al carrer de l'Aigua, ara els trobareu als carrer dels Horts.

Fa 30 anys que en Joan Bonet arregla motos al carrer dels Horts de Felanitx. El seu padrí jove és el famós **Bonet de ses Pipes**.

Fa 2 mesos que el matrimoni Febrer-Villalobos ha obert la **Cafeteria Es Mussol** a Felanitx. Despatxen el pa amb oli, les baguettes i les pizzes. Per 100 duros se menja i se beu. Estan en contra de l'autopista. Que desdoblin les carreteres i camins, que n'hi ha molts a Mallorca, diuen.

Manca concienciació?

JAUME SIMONET I BORRÀS

En moltes ocasions he contactat fets que m'han ocorregut en algun lloc mentre berenava, i es que molts pocs plaers es poden comparar a un plat de frit o dues llesques de pa amb oli, tomàtiga i formatge i un tassonet de vi, devers migdia després d'un grapat d'hores de feina, quan el talent és obert.

En primer lloc voldria recordar un escrit al Diari de Balears el passat 20 de gener, on l'escriptor Lluís Maicas ens contava en un article titulat "Cartes subtítulades" que havia estat amb uns companys de feina dinant a un restaurant ben anomenat de Barcelona, on el mestre de sala i després d'assignar-los la taula els hi deixà les cartes perquè anessin triant els plats, les cartes -diu l'escriptor- eren subtítulades. El nom dels plats i la seva descripció en un català impecable i davall amb lletra més petita, la versió castella-

na. Fins aquí tot molt bé, però la sorpresa va esser quan el cambrer s'hi acostar per prendre la nota i els va dir que no entenia el català. A les postres se li acostar un altre de cambrer i davant la negativa d'entendre'ls no els quedà més remei que -segons l'articulista- finalment fer la tria en l'imperial idioma espanyol. Llavors si foren servits ràpidament.

Deia el senyor Maicas, i amb molt d'encert, que la normalització i la integració, tot i els esforços de les administracions i les institucions passa també per la concienciació de les persones. Això és ben cert però, jo hi afegiria més, de totes les persones i quan dic totes em refereixo a totes, tant cambres com clients.

Tot això ve a conte perquè l'altre dia després d'unes quantes hores feinejant per la barriada del Viver i només haver pres al matí un tallat,

la rusca ja es feia sentir de valent, per això se'm va ocórrer d'entrar al primer cafè que vaig trobar i li vaig demanar a la madona que hi havia darrera del taulell i si em podia preparar un entrepà. La resposta, en bon mallorquí, fou "aquí no feim entrepans, feim bocadillos". Malament, vaig pensar, ja comença'm malament, però vaig reaccionar de seguida i li vaig enteflocar, idò que em podrieu fer dues llesques de pa amb qualsevol cosa enmig, i ella em digué que si i que hi volia jo dins el pa. Vaig mirar dins el mostrador de vidre per veure lo que hi havia i li vaig dir que me posàs tomàtiga i tonyina. Com si no parlés amb mi em digué que de tonyina no en tenia, que lo que tenia era "atún". Vaig intentar fer-li entendre que "atún" i tonyina era el mateix i ella em contestà que no, que la "lata" posa "atún" i és "atún". Aquesta resposta em va coure i vaig decidir que això no podia acabar així. Estem al nostre país, i volem parlar amb la nostra llengua, per lo tant vaig cavilar ràpid i en qüestió de pocs segons li vaig dir que a mi lo que m'agradava era la tonyina però, si no en te que hi ferem. I de formatge, li vaig preguntar, que

me prepararia dues llesques de pa amb tomàtiga i formatge, quan me digué que sí vaig fer un alè, al manco m'havia entès i a la fi jo berenaria.

Com que ho preparava al costat del taulell i davant de mi mateix no vaig perdre calada de tot lo que aquella dona feia i com ho feia. Quan me'l posà al davant li vaig dir que jo li havia demanat de formatge, i ella més encesa que un misto, me posà la peça de formatge davant els ulls i me digué: ¡I això que és! I jo tant tranquil li vaig respondre: aquí al paper posa "queso" i jo he demanat formatge. Vos compreneu, madona, de que si la tonyina no és tonyina per que a la llauna posa "atún" tampoc el formatge és formatge perquè hi posas "queso". O no !.

Després de dir-li adéu i sortir sense berenar, vaig entrar al cafè que hi ha a l'altre costat de voravia, l'amo me digué que acabava de fer un frit de mè i que si a mi m'agradava. Vaig trobar el cel obert, un fritet, mel, duia de tot, i era com el fan a Sineu, tallat ben petit, amb un platet d'olives trencades i dos tassonets de vi negre vaig quedar com a nou. I endemés havia après consciència de país. Ω

CERÀMIQUES FELANITX

CERÀMICA - JARDINERIA - VIDRE - OBJECTES DE DECORACIÓ
I REGAL - PRODUCTES DE VIMET, ETC.
C/. Bellpuig, 56 - Tlf. 58 15 74 FELANITX

Visita la pàgina de **L'ESTEL a Internet!**

www.arrakis.es/~estel

El símbol ~ s'aconsegueix pitjant la tecla ALT i els números 126 del teclat numèric (mantenint la tecla ALT pitjada durant el procés).

Us podeu subscriure per E-mail a **estel@arrakis.es**

indicant les dades que figuren a la butlleta de subscripció.

Les trobareu també a **estel@arrakis.es/~estel**

Amb el mateix cost de l'autopista se podria fer molta d'obra pública i construir equipaments i infraestructures

A més de l'elevat consum de territori, d'espais naturals, de zones agrícoles, etc, la construcció de l'autopista de Palma a Manacor, tindrà un cost econòmic espectacular: 30.000 milions de pessetes. Aquests mateixos milions podrien invertir-se de forma diferent. Vet aquí un exemple:

Ampliació i millora carretera Palma-Manacor	3.800.000.000,-
Millores a 10 carreteres secundàries	4.650.000.000,-
Reobertura línia ferrocarril Inca-Manacor	2.000.000.000,-
Reobertura línia ferrocarril Manacor-Artà	1.800.000.000,-
Nova línia ferrocarril Palma-Aeroport-s'Arenal	2.100.000.000,-
Construcció de 4 escoles de secundària	1.880.000.000,-
Construcció de 4 escoles de primària	960.000.000,-
Construcció de 6 poliesportius	3.600.000.000,-
Construcció de 5 centres de salut	1.650.000.000,-
Construcció planta de triatge i compostatge	1.370.000.000,-
Millora xarxa clavagueram de la comarca	1.000.000.000,-
Construcció de 4 depuradores	2.400.000.000,-
Compra i acondicionament de 8 àrees recreatives	650.000.000,-
Compra d'espais naturals	1.900.000.000,-
Instal·lació de 6 biblioteques	240.000.000,-

TOTAL 30.000.000.000,-

Construcció d'una autopista de Palma a Manacor, a través de Lluçmajor, Porreres, Campos i Felanitx, amb una longitud de 60 km.

TOTAL 30.000.000.000,-

Reflexions a l'entorn de l'onze de setembre

FRANCESC CASTANY DE CASO, ESTAT CATALÀ

Aquest darrer Onze de Setembre ha servit per constatar dues evidències. La primera és que enguany totes les delegacions institucionals i de partit foren xiulades, increpades i insultades (també agredides en el cas de PSOE i PP) pel seu botiflerisme i espanyolisme impenitent. L'única representació que es va salvar de la crema fou la comitiva del Barça que per unanimitat fou aplaudida i respectada. La segona evidència recau en el fet que la degeneració en la que ha caigut la tradicional jornada de manifestacions que es desenvolupa per la tarda a la Capital, sembla no tenir possibilitats de regeneració saludable. La tarda de l'Onze de Setembre a Barcelona ha esdevingut una mena de sortilegi divers, entre "cutre" i malparit, on patums esquerranoides fan volejar més banderes castristes amb l'efígie del Che, banderes comunistes amb l'efígie del Lenin i estel·lades falses (ja sabeu, les quatre barres amb l'estel vermell representatiu del social-comunisme); que no pas estel·lades macianistes, creus de Sant Jordi, banderes negres (símbol de la guerrilla catalana anti-borbònica que va seguir lluitant després del 1714) o banderes occitanes remomeraadores de l'Edat d'Or de l'estat catalano-occità que són les que tot català ha de respectar i emprar. Cal dir, però, que la manifestació més sana fou la que organitzà la JNC pel dematí. El millor de tot fou l'ús de la simbologia, mentre que el punt obscur dels cadells convergents, que s'autodefineixen com a independentistes, fou la ridícula cantarella del "Pujol president, Catalunya independent" que només va provocar la riallada declarada o continguda dels que s'ho miraven des de fora. I és que amb rodolins així no hi ha per menys!

Tot plegat fa pensar que en aquests moments l'únic que de debò representa els catalans, espiritual i institucionalment, és un equip de futbol. I que l'independentisme està fagocitat estèticament, és a dir públicament, com una corrua de sortits de mare sense nord (PUA, JIR, restes de Maulets) i com uns pusil·lànimes tel·ledirigits per CiU (ERC i PI). D'Estat Català no cal parlar-ne perquè malgrat tenir estructura jurídica de partit no és altra cosa que una cofradia (si voleu fraternitat) de patriotes dispersa arreu del país que viu en la militància del mite Macià i de l'ideal de lluita per la inde-

pendència de Catalunya; tot esperant la vehiculació d'una alternativa nova amb cara i ulls que practiqui un patriotisme d'abast social sense complexos i amb els recursos, morals i econòmics, suficients per bastir un Front Patriòtic d'Alliberament Nacional. No cal dir que l'interclassisme que s'assumeix entre els patriotes d'Estat Català i la pràctica d'una certa litúrgia que singularitza l'esperit de corps nacionalista ha comportat enemistats perillosos amb sectors de la denominada esquerra i de tota la ultraesquerra, nacional o no, i el feixisme espanyol (el qual tot sigui dit, només Estat Català manté a ratlla, sovint a garrotades); tot portant a fer córrer una rumorologia falsa sobre suposades posicions ultradretanes o de neo-nazisme sense pal·liatius d'Estat Català (mireu revista "El Triangle" del 10/9/1997 i del 17/9/1997). Ja sabeu que la praxi pretesament revolucionària necessita contraposar llurs forces a les de la reacció burgesa, que en extrem es sintetiza en el feixisme; i quan el feixisme no existeix, necessiten inventar-se'l i és ací on cal veure aquesta demonització d'Estat Català com a part essencial de la seva estratègia totalitària de tendència nacional-bolxevic o estalinista.

Per altra banda també cal constatar la imatge esquerranosa "in crescendo" de l'ERC, que ja avui se'ls percep més com una espècie de comunistes (encara que en estricte no ho siguin, però la incultura té un abast social ampli que fa fer adscripcions generalistes) que per independentistes. El caos ideològic i de sensibilitats que es cova en el partit d'en Carod-Rovira és una bomba de rellotgeria que petarà en les properes eleccions autonòmiques. Un responsable del districte de Ciutat Vella de l'ERC de Barcelona em confirmava que l'ERC només s'aguanta per l'estructura assemblearista de la mateixa, que sobreviu malgrat els embats de certs destacats, per a ell uns autèntics "enfants terribles", del partit com David Minoves, Camil Ros i Joan Puigcercós per destruir-la perquè tot quedi en mans d'una cúpula de vividors. També m'assegurava que a ERC hi ha un caramull de sensibilitats que només s'aguanten pel denominador comú de l'independentisme i que aquest penja més que mai d'un fil. D'en Carod-Rovira en té bona opinió com a parlamentari, però pèssima com a secretari general. Em diu

que ERC necessita un Nelson Mandela i jo li dic que no perquè si ERC, o qui sigui, necessita algun perfil d'home és el d'un nou Francesc Macià i en Mandela que faci el que ha de fer a Sudàfrica que a Catalunya no hi pinta res. Corregeix i em dona la raó. Li demano si no els ensenyen Història del país o si no reben cursos de formació en cultura i gestió política. La seva resposta és tot un reflex del mal que patim: "Allà a ERC cada un fa i aprèn el que pot, però del partit no hi ha res de res en aquesta directriu". M'insisteix que hi ha una clara consigna de girar el partit cap a posicions classistes d'esquerra i que el seu objectiu estratègic a curt termini és que una part important de la trencadissa d'Iniciativa per Catalunya-Els Verds sigui assimilada per ERC amb el reforçament esquerranós que això comportaria i l'anul·lació de la pàtina independentista que fins ara tenia per part de la societat. S'adona que darre l'escissió d'ERC amb el PI hi ha la mà del que ell anomena com a "Gran Patufet" (sobrenom ridiculitzador per designar la persona de Jordi Pujol i Soley) i que a l'independentisme sempre li donen clatellades perquè no té prou radiografiat l'enemic. Li dono la raó, però immediatament arrufo el nas quan em diu que malgrat tot l'alternativa segueix sent ERC i que si aquesta desapareix l'independentisme també ho farà. Jo li dic que si l'independentisme català desapareix serà per culpa, no d'una manca de sigles, sinó per manca d'un estol de dirigents amb el caràcter dreter i les capacitats de lideratge adequades. Es queda astorat i m'acusa de messiànic. Jo li dic que de messiànic res de res, que si una ideologia no es veu personificada en el caràcter d'homages insignes no hi ha arrossegament social de cap mena: "Recorda que el cristianisme comença a agafar volada des del moment que Jesucrist afirma el seu "Jo sóc el camí"; canvia cristianisme per independentisme i Jesucrist per Macià, "Jo sóc la llibertat", i entendràs perquè es va poder proclamar la República de 1931". Després de dir-li aquesta frase va i m'espeta que jo hauria d'entrar a ERC i fer-hi dissabte, ja que constata que la meua implicació amb Estat Català és més sentimental que res, perquè potser sóc el Macià que necessiten. L'únic que li confirmo és que si puc ser Macià d'alguna cosa aquesta de ben segur que no serà ERC (projecte esde-

vingut massa alternatiu; massa cremat), però això ja són reflexions de futur per a una altra ocasió.

Finalment voldria fer esment de com el sentiment nacional pot ser manipul·lat i mistificat des del Cap-i-Casal que ens projecta com a nació. Quasi immediatament a la commemoració de l'Onze de Setembre (un molt bon amic que viu a Mallorca em va manifestar una brillant idea, que l'Onze de Setembre es commemori com la "Diada de la Dignitat") a Barcelona se celebra la seva festa major que és la Mercè, patrona de la ciutat. És tradicional que s'hi faci el pregó que doni el tret de sortida als actes festius. Enguany el pregó va anar a càrrec del prestigiós violinista Yehudi Menuhin. Menuhin, d'ascendència jueva, va fer referència a Catalunya: "Fel·licito a aquest poble magnífic que ha sabut escollir l'autèntica independència, la de l'autonomia cultural, del pensament, de la llengua i de les expressions creadores i no la falsa sobirania, la del nacionalisme cec que enverina el món contemporani". Si no fos perquè Menuhin és un estranger amb una extremada fòbia envers el nacionalisme que relaciona amb el nazisme (la garrotada de Hitler li ha anul·lat la capacitat de fer una anàlisi rigorosa i objectiva del fenomen nacional; a diferència d'un altre jueu com Isaiah Berlin que enfortit, nacionalment, contra Hitler des d'Anglaterra ha pogut fer una meravellosa anàlisi dels nacionalismes en el seu darrer treball que recomano a tothom: "Nacionalisme"/ Tàndem-arguments; València 1997) i per l'extremada independència que com a individu li dona el seu geni jueu convertint-lo en tota una institució; aquestes paraules només serien un resum del que pot donar de sí un ultra-cfnic.

Malgrat tot, la mistificació que desprenen les paraules de Menuhin mereixen la clemència d'una ingenuïtat gens malintencionada envers Catalunya. Menuhin també ha estat víctima de la idíl·lica imatge que es vol vendre de la nostra nació

encaixada a un imperi "democràtic". Quan la nostra cultura és constantment vil·lipendiada i agredida per una Espanya bastida en l'odi a tot allò que manifesti catalanitat (l'anticatalanisme es cova de la mateixa manera que l'anti-semitisme), quan el pensament és anul·lat per un espanyolisme que impedeix intel·lectualment la independència espiritual dels catalans, quan la llengua és trossejada i rebaixada amb la intenció política que quedi en no gens menys que un "patois" i quan les expressions creadores dels catalans són constantment furtades i presentades com a ideosincràtiques dels espanyols; quan no menys el paràgraf discursiu esdevé una broma de molt mal gust. Repeteixo, però, que la culpa no és de Menuhin; el qual és reconegut com a gran violinista, no pas gran historiador o políticòleg. La culpa és d'un alcalde com Pasqual Maragall que no ha sabut ni sap estar a l'alçada de la màxima representació del Cap-i-Casal de Catalunya. Les vel·leïtats pretesament hanseàtiques amb les que Maragall ha volgut encimbellar Barcelona només han servit per camuflar, quan no anul·lar, l'existència de la Catalunya-nació per presentar Espanya com a "territori de la llibertat". Si Menuhin visqués només un any entre els catalans, immediatament s'adonaria que això és més "territori comanxe" (com digué en Raimon, però confonent els escenaris) que altra cosa i de ben segur que s'empenyaria que el representés un alcalde que enlloc de ser el nou "Sitting-bull" (famos guerrer amerindi) dels catalans, prefereix fer el paper de general Custer en una Barcelona convertida en punta de llança del setè de cavalleria espanyol. Ω

Nota: En el meu article "Tornarem a ensopegar amb la mateixa pedra?" (Estel de Mallorca; 1/8/1997), es deia per equivocació que les sigles JONS corresponien a les Juntas Obreres Nacional Sindicalistas, quan de fet vol dir Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalistas.

CRISTALLERIA JOAN
Joan Soler Obrador
SERVEI URGÈNCIES 24 H.

C/. Sant Miquel, 57
07200 FELANITX (Mallorca) Tel. 56 14 43
Mòbil: 908 53 08 91

El País Valencià, bandejat?

Les persones que observam amb preocupació les qüestions relacionades amb l'educació i amb la cultura en aquest part del món hem pogut assistir, durant aquestes darreres setmanes a un espectacle lamentable: el de la conselleria d'educació de la Generalitat Valenciana iniciant una caça de bruixes al voltant dels llibres de text. I, justament per molt paradoxal que pogués semblar, els llibres de text perseguits són aquells que mostren la realitat des d'un punt de vista científic. Per exemple, aquells que afirmen la unitat de la llengua catalana.

La cosa és tan greu que, des d'Unió Valenciana, sòcia del PP en el govern del País Valencià, es proposa que es penalitzi i es sancioni l'ús de llibres de text que afirmen la unitat de la llengua catalana. La resposta del gremi d'editors del País Valencià no s'ha fet esperar. Per boca del seu president, Francesc Ferrer, han denunciat la persecució

que sofreixen a mans del Govern de la Generalitat valenciana. Amenaces i fins i tot trucades anònimes ens recorren l'ambient que es devia viure a l'Alemanya dels anys trenta, per posar un exemple entenedor.

Alguna vegada hem escrit, des de les pàgines d'aquest mateix periòdic, que els "blaveros" valencians constitueixen l'escorrialla més clara del feixisme espanyol. Avui dia, en un context formalment democràtic, amb un teòric respecte als drets humans i a les qüestions científicament demostrades, el govern de la Generalitat valenciana proposa que els llibres de text s'acoblin a la realitat política, deixant de banda la realitat en si. Es tracta, doncs, d'ajustar la història a la política actual, és a dir, de polititzar completament els llibres de text que els al.lots i les al.lotes del País Valencià hauran d'usar a l'hora d'anar a l'escola. Fins i tot s'ha dit que s'eliminaran dels llibres de text les repro-

duccions de les declaracions de la Reial Acadèmia Espanyola de la Llengua (ben espanyola, però poc blavera per al seu gust), que afirma, com no podia ser d'altra manera, que el valencià constitueix una variant de la llengua catalana.

Mentre tot això passa al País Valencià, a latituds una mica més al nord, impera un silenci total. El govern de la Generalitat de Catalunya es limita a callar. No diuen ni mu. No fan servir per res el pacte de "governabilitat" amb José María Aznar perquè el PP, en general, posi una mica de racionalitat entre els seus correligionaris valencians.

Aquest silenci és escruixidor. I ho és més pel que representa i pel que dóna a entendre que no per les conseqüències més immediates. Aquest silenci sembla indicar que, als centres de decisió d'aquest projecte de futur que és la Nació Catalana, han decidit que el País Valencià no n'ha de formar part. La Nació Catalana estarà integrada pel Principat de Catalunya i per les Illes Balears i Pitiüses. Eventualment, segons com vagin les coses a França, fins i tot s'hi pot fer entrar la Catalunya del nord. Però, inexorablement, el País Valencià en queda fora.

Això és gravíssim. Però que està planificat així ho demostren tant la caça de bruixes del govern valencià en contra dels editors d'aquest país, els exabruptes de sempre del blaverisme i el silenci sepulcral d'aquells que hi tenen més capacitat de decisió.

Tot plegat, feixisme de la més baixa estopa. I complicitat repugnant. Ω

BLANCAFLOR

CERRALLERIA RODRIGUEZ-LLORCA

Feim portes, balcons, arribadors, portes automàtiques, retxats, treballs ornamentals i artístics, soldadures de zinc i coure, obrim panys, restauram ferro antic, etc.

Carrer Menendez Pelayo, 5
Tlf. 929 63 32 48 - 909 00 11 72
97150 ANDRATX

Restaurant
Ca's Carbone

Dimarts tancat

Ctra. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuïri

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

Automòbils

PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles

C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de Na Tesa

NO A LA IMPOSICIÓ DEL CASTELLÀ

NO AL GENOCIDI LINGÜÍSTIC CONTRA LA LLENGUA INDÍGENA

ESTIMA EL TEU PAÍS, ESTIMA LA TEVA LLENGUA.

TENIM DRET A SER ATESOS EN LA NOSTRA LLENGUA.

BAR - RESTAURANT ESPECIALITAT EN

Andreu

Arròs brut • Paella • Cordon blue • Bistec al pebre • Sípia
Conill a l'allet • Escalopa • Llenguado Meunier • Carns i Peixos
c/ Grua, 6 • La Ribera • Ca'n Pastilla • Tel. 26 10 73
Sortida 10 autopista (dimarts tancat)

RESTAURANTE

Casa Jacinto

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

TENNIS SON RIGO

Tennis Squash
Futbol-sala Volei
Hàndbol Mini-golf
Petanca Tennis taula
Cir. footing Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Somtimes • Palma de Mallorca

CAN TITO RESTAURANT

PEIXOS I MARISCS FRESCS CUINA MALLORQUINA

c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

SERVIAUTO ARENAL S.A.

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

ASSESSORIA FISCAL-LABORAL

Francisca Roig Riera
Graduado Social Col. n.º 374

C/. Cannas, 48 Bj.
Tlf. 26 18 74
S'Arenal de Mallorca

Todos ARAGON

ENVELATS BALCÓ - TERRAÇA - CAPOTES -
ENVELATS PLANS - COBERTORS PISCINA -
LONES - TREBALLS A MIDA

Aragó, 112 - baixos
Telèfon 27 01 00 07008 - Palma de Mallorca

Foldas

Carrer de Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de Mallorca

Tallers **RIGO**

ELECTRÓNICA INDUSTRIAL

REPARACIÓ DE COMPRESSORS FRED,
BOBINATS DE MOTORS ELÈCTRICS,
BOMBES SUBMERGIDES,
GRUPS DE PRESSIÓ,
FEINES DE TORN I RIBOTEJAR

Camí dels Reis, s/n Passatge Particular
Tlf. 76 01 50 (3 línees) - Fax 76 02 28 - 07009 SON CASTELLÓ
Tlf. 31 04 63 - Fax 31 31 07 - Polígon can Bufill - EIVISSA (Illes Balears)

PETITS ANUNCIS

BORSA IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Traspàs fusteria al carrer d'Antoni Rosselló a la barriada de la Soledat de Ciutat. Tlf. 271065

Lloc solar de tres quarterades al carrer de les parcel·les de s'Arenal, apropiat per a restaurant o gran superfície. Tel. 660484.

Per no poder atendre, se traspassa restaurant en ple rendiment a Badia Gran. Tlf. 741191.

SERVEIS PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

La Casa Catalana de Mallorca ensenya ball de bot i sardanes. Tel. 753559.

Si vols fer feina amb els àngels, apunta't al "Taller dels Àngels". Informació al telèfon 281642 (Xesca).

El Trio musical Metropolitan s'ofereix per actuar en ball de saló per a la tercera edat, Insero o hotels. Preus econòmics. Tel. 652674.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Bugaderia Lliterma. Autoservei, rentat en sec i en ba-nyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí

de Son Fangos. Tel. 490314. Es Pil·lari.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, cridau al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Tenc 23 anys, estic acabant la carrera de ciències polítiques i sociologia. Voldria contactar amb empresaris per a començar a fer feina després de l'estiu. Preferentment treballs administratius, tot i estar obert a qualsevol altre possibilitat. Miquel A. Rodríguez. Poeta Juan Boscan, 4-4c-18013 Granada.

Venc figures de guix per a decorar. Cinquanta models diferents. Preus sense competència. Des de 150 ptes. unitat. Servei a domicili. Comanda mínima 5.000 ptes. Truqueu els horabaixes i vespres. 294444.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

PERSONALS

Al·lota de 17 anys s'ofereix per a feina seriosa o per a donar classes d'EGB. Tel. 677727.

Vull deixar d'ésser esclau dels castellans. Cap partit polític m'ajuda a aconseguir la llibertat. Me vols ajudar tu? Telefona'm al 964 531 175. Josep Casalta.

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Al·lots i al·lotes! ens agradaria cartejar-nos amb gent de tots els Països Catalans, des de Perpinyà a l'Alguer, les Balears i València, de 17 a 21 anys. Escriviu-nos les vostres contribucions per la independència i de segur que formarem una gran penya catalanista i independentista. Isaben Canela i Cinta Arasa. Apartat 129-43830 Torrendenbarra.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al·lots i al·lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al·lota felanitxera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29- 07670 Portocolom.

Senyor seriós i responsable de 53 anys. S'ofereix per cuidar senyor major i atendre'l en totes les seves necessitats. Per entrevista podeu escriure a n'En Carles. C/ Reis Catòlics, 31-07008 Ciutat de Mallorca.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir

sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/ 2 Volta 31- 07209 Son Mesquida-Mallorca.

Viudo mallorquí de 52 anys, abans casat amb una estrangera, se relacionaria amb mallorquina de 35 a 45 anys. També podria ser estrangera, però mai forastera. JABP. Apartat 161-07600 s'Arenal.

Cerc al·lota fins els 33 anys amb les unges llargues, romàntica, una femella maca. Escriviu-me a: Oscar, C/ Ausias March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al·lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Estudiant de ciències polítiques de 26 anys. Som independentista andalusi i m'agradaria mantenir correspondència amb independentistes catalans. Antonio. Apartat 74 Sant Fernando (Càdis).

Hola! Soc un noi de 12 anys. En dic Josep i soc del Barça. m'agrada el futbol i el bàsquet. Voldria cartejar-me amb alguna persona. Sóc català. Escriviu-me. Josep Chillida. C/ la Bassa, 23 43530 Alcanar (Tarragona).

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escriure'm amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1º 3º-08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona).

COMUNICATS

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ensenyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'exploatació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010,

o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjami Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc. sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom.es

Si voleu col·laborar amb "Ajuda per als nens del carrer", grup català d'ajut a nins abandonats sobretot a Sud-Amèrica, podeu informar-vos al telèfon 93/6666354 o ingressar donatius a la Caixa 2100-3071** 721010.

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Grup que té com a finalitat aconseguir la màxima difusió de independentisme arreu de la nació catalana vos enviarà mostres de material editat. Esperam les vostres idees i la vostra col·laboració. Escriviu a l'apartat 13.203-08080 Barcelona.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" - Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalusca. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenians a Ditantia de la Yenwa Andalusca)

Motos Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

P. Pedro Romana, 1-4-2-140 Còrdova.

Si ques recibir el Puxa Asturias en to casa, y de bald sólo tienes qu'enviar la dirección a: Endecha Asturias-Puxa Cai Llangreu, 10, 2º-Xix 33206-Asturies.

La meva col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que he facin arribar enganxines a l'Esquerra Revolucionària Paniello-Apartat 139 - 224 Monsó-Osca.

Necessit vaqueria de diversos quarterades per llogar al pla de Sant Jordi de Ciutat. Telefona'm al 821405 horabaixes.

"El Full" és una publicació internacional de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniquem-nos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluïta>.

Els damnats a mort als Estats Units tenen dues planes a Internet. www.en.com/penys/drow.html * www2.dcc.com/llitllwr/inmates_index.html.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 94541188.

El Centre d'Educació d'Adults la Balanguera de Ciutat t'ofereix classes de: cultura general, graduat escolar, preparació proves de FP1 administratiu sanitari, cursos de lleure. Truqueu de dilluns a divendres, de 10 a 13 h. al 730265. Qued clar que l'oferta és pública. Hi paga Espanya amb els nostres doblers. Aproveu-vos-en.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Desaparegut Opel Astra Blanc PM-7017-BV. Peugeot 106 vermell PM-8654-BZ. Opel Astra blanc PM-7017-BV. Peugeot 106 vermell PM-8654-BZ. Peugeot 106 blanc PM-6255-CM. Gratificaré amb 25.000 ptes. per cada cotxe. Tlf. 630286.

Desaparegut Peugeot 106 vermell PM-8654-BZ. Es gratificaré amb 25.000 ptes. Tlf. 630286

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

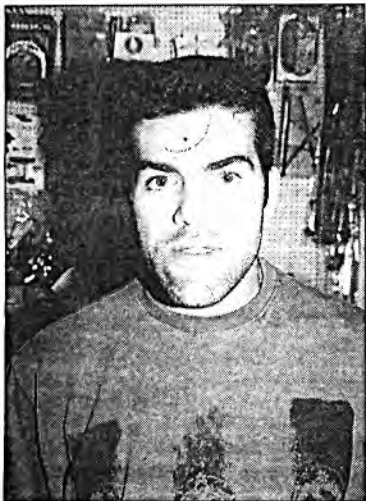
Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel. ....

ATENCIÓ

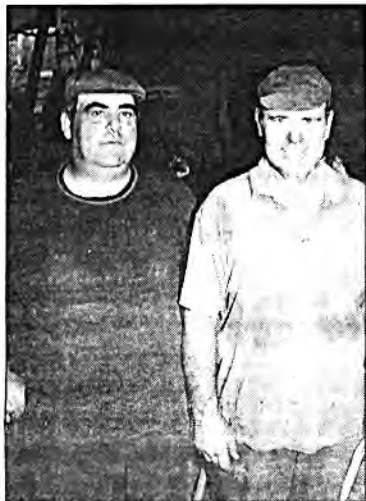
- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

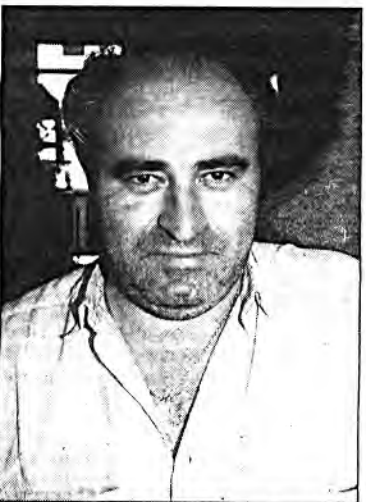
Fa 5 anys que en Joan Ramon va obrir la botiga de vendre i adobar bicicletes Mountain Esport a Felanitx. Està en contra de l'autopista. Que aixamplin i adreassin les carreteres que hi ha.

Els germans Artigues regenten des de fa 15 anys la Ferreria Artigues a Felanitx. Son pare, en Pere Artigues va obrir aquesta ferreria l'any 1961.

En Manel Font es l'amo de la Fusteria Font-Cardell a la barriada des Passeig de Felanitx.

Fa 5 anys que en Jaume Obrador regenta la Fusteria Sant Agustí a Felanitx. Ara va tot sol, però abans eren quatre socis.

M'ha preocupat el fet de sentir i de veure escrit a diversos llocs que les mobilitzacions que hi ha hagut arreu d'Espanya i països adjacents durant aquest estiu han de fer canviar substancialment (se suposa que per endurir-la) la política antiterrorista del govern de l'Estat. I m'ha preocupat precisament perquè es dona més patent democràtica a les manifestacions al carrer que no al que ha sorgit de les eleccions. Se suposa, també, que els partits polítics es presenten a les eleccions amb uns determinats programes electorals i que, de la tria entre aquests, la gent escull allò que més li interessa. Pretendre que les mobilitzacions al carrer han de canviar les decisions preses a les urnes equivaldria, pràcticament, a un canvi del sistema polític. Seguint aquesta mateixa lògica, el País Basc, durant aquests darrers quinze anys hauria estat governat per Herri Batasuna, que és la força política que té més habitualment el costum de treure gent al carrer a manifestar-hi les seues postures.

Hi ha qui compara també les manifestacions amb la celebració d'un referèndum. Aquesta comparació tampoc no funciona, ni es pot permetre mai de la vida. A llocs diversos, també, hem mostrat l'acord que caldria celebrar moltes més consultes populars. (Entre parèntesis: coses com el sistema polític sorgit de la Transició, s'haurien d'haver decidit per referèndum; i no s'hi

Masses i democràcia

val a dir que el referèndum de la Constitució ja ho engloba tot). Ara bé, en un referèndum, persones amb carnet d'identitat i presència en un cens electoral van i voten allò que creuen que han de votar. Es poden comptabilitzar perfectament, i dir n'hi ha tants d'aquests i tants d'aquests altres, i, per tant, el que vol la gent és això o allò.

En les manifestacions al carrer, en canvi, se'ns pot dar bastant fàcilment gat per llebre. Segons qui compta n'hi ha molts o molts menys (o molts més), i finalment, quan algú convoca una manifestació, al final tothom se n'atribueix l'èxit: els que l'han convocada perquè ha anat molt bé, i els que n'eren contraris (si n'hi havia), perquè ha fracassat. Independentment de la gent que realment s'aconsegueixi de mobilitzar.

Em vénen al pap totes aquestes reflexions llegint "La torxa a l'orella", el segon volum de les memòries del que fou Premi Nobel de Literatura, Elias Canetti. En una certa ocasió Canetti li demanava a un cosí seu, sionista actiu i molt bon agitador de masses, si en contacte amb una gran agrupació de gent no perdia el seu jo, la seua capacitat de decidir si una opinió era pròpia o no ho era, si realment la tenia arrelada o si la pronunciava perquè el moment ho exigia. El cosí li contestà: "Com més entusiasmats estan, més em sento a mi mateix.

Tens les persones a les mans com si fossin una pasta flonja i poguessis fer-ne el que volguessis. Se les podria provocar a calar foc a les seues pròpies cases, en aqusta mena de poder no hi ha límits. Intenta-ho! Només cal que ho vulguis! Tu no abusaries d'aquesta mena de poder! Tu l'usaries com jo, per a una bona causa, per a la nostra".

Oblidava el cosí de Canetti, evidentment, que "la bona causa" sempre és la "nostra", sigui quina sigui aquesta. Perquè, òbviament, ningú no s'apunta a causes que consideri equivocades.

L'escriptor jueu tenia una gran desconfiança envers els moviments de masses. La seua primera experiència, contada al seu llibre "La llengua salvada", fou extraordinària. Era a punt de començar la primera guerra mundial. A Viena, on aleshores vivia el futur escriptor, es respirava la imminència del conflicte armat. Un dia, passejant pel Prater -el principal parc de la ciutat-, el nen Canetti va veure una colla de patriotes austríacs abraçats que cantaven a ple pulmó l'himne d'Àustria. El nen ho va trobar divertit, s'hi va acostar i es va posar a cantar l'himne d'Anglaterra (d'on la seua família havia arribat no feia gaire temps, després de viure-hi dos anys). Aquells adults que ja proferien himnes com a cants de guerra, varen estar a punt

de linxar el nen. Ho va impedir la mare, repetint diverses vegades: "Però que no veuen que només és un nen?".

D'allò l'escriptor en va deduir unes quantes coses. Primera, que les masses poden esdevenir perfectament irracionals. Segona, que si estan enfurides poden ser molt perilloses, molt més que la suma de cadascun dels individus que les integren per separat. Tercera, que esdevenen totalment irracionals, i que per tant no distingeixen entre nens i adults, entre agressius i agredits, etc. Potser en aquesta experiència infantil hi podem trobar l'arrel del seu assaig "Massa i poder".

I ara van i busquen la massa per justificar la demanda d'un canvi en una certa política promoguda des del govern!

Boníssim. Sobretot si tenim en compte que els moviments de masses al carrer han estat gairebé inversament proporcionals a l'existència d'una realitat democràtica. Hitler movia milions de persones contínuament pels carrers de les ciutats alemanyes. Igual feia Stalin. Tots els totalitarismes han mogut masses amunt i avall per demostrar que el dictador de torn rebia el suport del poble.

Als països nòrdics, per exemple, hi ha molt poc moviment de masses. En canvi, munten un referèndum per qualsevol cosa. Algú en podria treure una lliçó?

GUILLEM DE BERGUEDA

Faig objecció a l'exèrcit espanyol perquè som andalús

(Traduït de la Revista "Independencia", òrgan d'opinió de "Nación Andaluza")

Som un jove de 24 anys a qui dins poc tems em tocarà de fer la mili. He preguntat els motius que puc al·legar al "Consejo Nacional de Consciència" i m'informen que son raons religioses, ètiques, morals, humanitàries o filosòfiques, i m'adverteixen: "si al·legues altres causes, potser que la teva petició no sia acceptada". Doncs, dona la casualitat que les meves causes són de tipus polític. Per quin motiu no volen acceptar-les? Es que els fa por que els joves comencem a protestar?

Consider que la tan escaïnada "Unidad de España", és un conte xinés, perquè l'Estat espanyol no constitueix ni ha constituït mai una unitat. Se pot ser gallec, català, castellà o andalús, però malgrat el que

"pensa" la "Doctora en Ciències Polítiques i coneguda científica" Carmen Sevilla, ser espanyol no és res.

Sé positivament que hi ha milenars de joves amb el mateix problema. Encara que intentin ocultar-nos als andalusos la nostra verdadera Història, encara que tinguin submergit al nostre poble en la misèria i la marginació cultural per, d'aquesta manera poder-nos controlar millor, encara que ens envïin la seva selecció de futbol a fi que nosaltres com a xotes de cordeta l'adorem, molts d'andalusos no ens considerem espanyols i per això no volem servir en l'Exèrcit espanyol, ni jurar el pedaç. I en canvi, ens obliguen, perquè curiosament els motius polítics no estan contemplats per a declarar-se objector de consciència. Se creuen que negant l'existència s'elimina el problema, però no és així. Cada dia som més els joves nacionalistes de tot aquest-Estat que qüestionam aquest ordre de coses i demanam majors llibertats, individuals i per a les nostres respectives nacions (en el nostre cas, Andalusia). Ω

A.G.

PRODUCTES CÀRNICS
RAMADERS AGRUPATS SAT 4054

FÀBRICA
D'EMBOTITS
Sala d'especejament

Ctra. de Porreres
Telf. 582069
583218

CARNISSERIA
C/.Eras, nº. 16
Telf.: 58 12 54

CARNS FRESQUES I SELECTES PROCEDENTS DE RAMATS PROPIS
EMBOTITS TIPICS DE MALLORCA

INTERCUINA
el diseño en su cocina

MOBLES DE CUINA I BANY

Tenda: Via Ernesto Mestre, 25
Telefon 580195

07200-FELANITX (Mallorca)

El plaer (II)

RECULL FET PER RICARD COLOM

"El cos no és sensible al plaer sinó per ses superfícies, mentre que tota sa fondària és capaç de pena, i trist fins a la mort.

En canvi, l'esperit no és accessible a la tristor sinó per la superfície només, la que toca el cos i viu al món, mentre que tota la fondària de sa substància fins a l'infinit és joia.

Si cerques el plaer, la dolor que no esperaves et xafarà els talons".

("Principis i preceptes del retorn a l'evidència", Lanza de Vasto, deixeble europeu de Gandhi).

"Semblantment, és d'allò més verídica que el plaer camina damunt el ventre, ja que aquest és la causa de gairebé tots els plaers. En efecte, si el ventre es troba satisfet, els rampells dels altres plaers tendeixen a excitar-se; però si el ventre està freturós, els altres plaers estan més mansos i quiets".

"No cal que ens estenguem sobre llur intempestiva ambició, atès que la porten fins a allò que fa referència a llurs necessitats més indecoroses, i no permeten que els vasos de les deposicions es fassin sinó d'argent... Les feres es mantenen fins els límits naturals sense traspasar gens allò que els fou ordenat per Déu; però nosaltres, que fórem honorats per la raó, ens hem allunyats de totes les disposicions primeres".

(Nil l'Asceta, s. IV ó VI a Egipte, al seu "Discurs ascètic molt necessari i de gran utilitat").

"Ja els meus cants vull posar en oblit,

Foragitant mon gentil pensament,
i bona amor de mi partirà breument
i, com duc groller, cercaré delit.
En temps passat, tot açò, no ho sentia
(i me'n reprenc i em tinc per molt grosser),
creient saber tot quant era mester:
és foll total que es veu menys de follia".

(Ausiàs marc, 1397-1459, cavaller valencià, de nació català i d'amor mestre).

"El qui s'exclama quan li ve una aflicció és que està enamorat del plaer".

"El pensament de l'enamorat del plaer és inestable com una balança: adés plora i plany els seus pecats, adés lluita i discuteix amb el proïsme a l'encalç del propi plaer".

(Marc l'Ermità, s. V, cap. 143-144 de "200 capítols sobre la llei espiritual").

"Temptació és prova, no pas seducció per a pecar. No és prova a fi que Déu "sapia", sinó per demostrar que els homes que són, fer-los humils, i que demanin l'auxili de Déu i reconeixin sa gràcia".

(Agustí d'Hipona, bisbe de l'actual Bona, a Algèria, 354-430 a "Pensaments")

"Sattvic és el plaer fruit després de perseverant disciplina, que acaba amb el sofriment; és el plaer que brolla del coneixement, amarg com el verí quan comença, però després dolç com el nèctar.

Rajàsic és el plaer que neix del contacte dels sentits amb els objectes sensorials; és dolç al principi i acaba essent verí.

Tamàsic és el plaer que des del començ fins al final torba l'ànim i neix de la negligència, la barroeria, la ignorància".

(Bhagavad Guita 18:37-39, Índia, s. IV-II a. C.). Ω

La Família Sierra regenta des de fa 20 anys la Ferreria Sant Agustí a Felanitx. Fan barreres, portes i artesanía en ferro. També treballen l'acer inoxidable.

Fa 25 anys que en Miquel Puig fa de mestre d'obres a Portocolom i pobles de la comarca. El seu soci és en Lluís Hugny.

El plaer de beure Mauro Negre 1993

Mauro és un dels vins més coneguts dins el panorama vitícola espanyol, potser tant com la terra d'on prové. Ens referim a la famosíssima Ribera del Duero, zona de la qual l'actual president del Govern espanyol va demanar més vins per a la seva residència. En canvi, en Luciano Suárez, fundador del Mauro, es nega a pertànyer a la DO de la comarca.

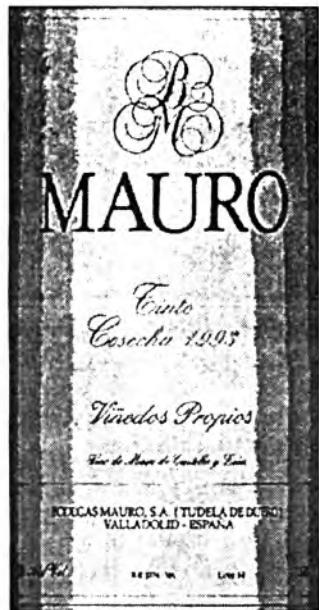
L'empresa fou creada l'any 1979 i ja amb la primera collita agafà fama. Conrea les seves pròpies vinyes de Tinto Fino, varietat reina a la comarca i culpable, en bona part, dels bons vins que s'hi donen, de Carnatxa i una mica d'Albillo.

Després d'una acurada vinificació, el vi va romandre catorze mesos en bóta de roure americà i de roure francès de la zona de Nevers. El vi presenta un color vermell amb tots violacis. En nas manifesta una intensa fruitositat conjunta amb els típics aromes de criança. En boca és estructurat i té una bona càrrega tànica. Al final, el retronasal dona sensacions especiades.

És un vi molt interessant que reforçarà qualsevol tipus de menjar, que no sigui lleuger, evidentment.

El seu preu aproximat és de 1.700 pessetes.

Bodegas Mauro, SA-Cervantes, 12-47320 Tudela del Duero Tlf. 983 680265. Ω

El Sistema Cos Mirall® de Martin Brofman

El teu cos és el mirall de la teva vida

Les parts del teu cos que no funcionen bé són el reflex de les parts de la teva vida que no funcionen bé.

Quan hi ha una tensió en un lloc concret del teu cos, és el reflex d'una tensió en un lloc concret de la teva consciència que es correspon a una part concreta de la teva vida.

Quan aquesta tensió s'allibera, el teu cos, la teva consciència i aquesta part de la teva vida, poden aleshores tornar al seu estat natural d'harmonia.

Retornes a l'estat d'Ésser que funciona millor per a tu.

El sistema Cos Mirall és una tècnica que explora les relacions entre el teu cos, la teva consciència i la teva vida. Té com a finalitat restablir l'harmonia (la curació), quan les coses estan en desequilibri, i d'ajudar-te a comprendre el teu Jo i la natura del teu Ésser.

La consciència és la part més profunda de qui tu ets.

La consciència és energia.

Nosaltres som Éssers d'energia.

L'energia flueix a través del nostre Ésser i és dirigida pels nostres pensaments, els nostres sentiments i els nostres desigs.

Quan bloquegem el flux d'aquesta energia amb una interacció no harmoniosa amb el nostre entorn, els resultats són una malaltia, un accident, o uns certs símptomes.

Podem dir, doncs, que qualsevol malaltia, qualsevol accident és el resultat d'un bloqueig energètic. Si tenim en compte que dirigim l'energia, o la consciència, amb els nostres pensaments, tenim la capacitat de desbloquejar l'energia a qualsevol lloc que s'hagi bloquejat, en nosaltres mateixos o en els altres.

Quan ho fem, el resultat és tornar a experimentar la plenitud.

La curació s'ha produït.

Nosaltres creiem que es pot curar tot. Només cal saber com.

El sistema Cos Mirall és una tècnica que t'ajuda a descobrir com fer-ho.

El sistema Cos Mirall és una síntesi de tècniques occidentals i de filosofies orientals, desenvolupada per Martin Brofman, abans expert en ordinadors a Wall Street i estudiant de psicologia.

A través de les seves experiències va alliberar-se d'una malaltia en fase terminal que la medicina tradicional havia considerat sense esperança -ja no en podia fer cap més tractament- i va retrobar la salut perfecta.

Informeu-vos dels cursos al World Institute of Technologies for Healing (WIHT). Ω

N'Antonia Gomila regenta des de fa 11 anys el Forn can Roig a Felanitx. Diuen que en aquest forn despatxen les sopes millors del poble.

Fa 8 anys que na Francisca Oliver regenta la Mimbria Felanitx. Na Francisca és la vicepresidenta de l'Associació de Veïns Mancorne Biniara que és la del barri de sa Torre de Felanitx i membre de la Plataforma Antiautopista. Diu que el president Mates és un provocador ja que ells anaren a protestar de forma pacífica, ella amb el seu netet de dos anys a me coll. Que els al.lots que insultaren al batle i li digueren "cabron" eren forasterets de 10 a 12 anys que insulten tothom.

el lleu de tots
mereix un respecte
FORA FUMS!

Maria Teresa Rúbio acaba d'obrir el local **Yu Yu Speed** a Felanitx. Un local scalectrics on el jovent va a fer carreteres de cotxes miniatura. De l'autopista que no s'ha de fer. Que desdobi i adressin les carreteres.

28 anys que n'Antoni Massutí va obrir **Lampisteria Massutí-Capó** al barri del Molí d'en Molandí de Felanitx. El seu soci és en Tomeu Capó.

A 11 anys que n'Antoni Artigues va obrir **Ferreteria Artigues** a la barriada del convent de Felanitx. Està en contra de l'autopista: Recull signatures i ven camisetes contra l'autopista. Que eixamplin les carreteres, opina.

Són els amos del **Taller Mascaró-Adroer** a la barriada del Convent de Felanitx. L'obrieren fa 18 anys.

La cuina de na Tonina **Els bolets**

ANTÒNIA SERRANO I DARDER
Autora del llibre *Les receptes de na Tonina*

He de confessar que de bolets comestibles no en conec gaire. Per aquesta mancança, o tal vegada per la por que em feren quan era petita dient-me que molts d'ells eren verinosos, i també perquè no acostum a anar-ne a cercar, a excepció dels esclata-sangs, no en solc guisar bolets massa vegades.

Així mateix n'he cercats de bolets, ara em recorda que la padrina Tonina me mostrà un agre de tòfones. Durant un parell d'anys hi anàrem a cercar-ne i en trobàrem, però, després ens mudàrem a viure a Ciutat i no hi tornàrem. També cercàvem peus de rata, cames-seques, blaves i esclata-sangs.

Quan em vaig casar vaig anar a viure a Lluçmajor, bona terra d'esclata-sangs, i allà vaig conèixer els picornells, els margalidons i les girgoles.

Si a aquests bolets hi afegim els moixernons secs i els xampinyons i girgoles que, produïts per al consum, podem adquirir al mercat, ja tendrem el llistat de les meves coneixences micològiques, i em sap greu, perquè m'agrada molt passejar pel camp saber els noms dels arbres, arbusts, herbes i fongs.

Tot això us ho cont perquè ha arribat a les meves mans un esplèndid llibre, *Els bolets de les Balears*, obra de Carles Constantino i Josep Leonard Siquier. Durant vint anys, els autors, han estudiat els bolets i han trescat i cercat pels boscs, garrigues i camins de les nostres illes. El resultat és espectacular: ens mostren la fotografia i ens descriuen, acuradament i amb totes les dades, 325 espècies de bolets. Ells expliquen que són les més representatives però que a les Illes Balears se n'han descrit prop d'un milenar.

La meua sorpresa és estat molt gran quan he comptabilitzat que, de les tres-cents vint-i-cinc espècies de bolets classificats al llibre, seixanta-una són bones per al consum (deu excel·lents, vint-i-dues molt bones i vint-i-nou bones).

El llibre inclou un receptari de micogastronomia balear, vint-i-dues receptes, tradicionals o de nova creació, amb títols tan suggestius com «Panades de pèsols i picornells peluts», «Suquet de sobrassada amb cames seques», «Arròs de colomí amb amb girgoles de card»...

Apart de torrats, d'una manera que m'agraden molt els esclata-sangs és amb escaldums. Si voleu fer-ne aquí us pos la recepta:

Escaldums
800 grams d'indiot
Una ceba
Farina
Un quilo de patató
200 grams d'esclata-sangs
Un tassonet de conyac
Alls i llorer
Oli, sal i pebre bo

Assaonarem l'indiot amb sal i pebre bo, l'enfarinarem i el fregirem amb oli. Dins el mateix oli fregirem una cabeça d'alls i una ceba grossa tallada per llarg.

Ho col·locarem tot dins una greixonera amb aigua i una fulla de llorer. Quan bulli li afegirem el conyac i sal. Pot coure uns quaranta minuts.

Després hi posarem els esclata-sangs nets i trossets, i el patató, que haurem pelat i fregit. Ho farem bullir deu minuts més, i si reposa una estona, és molt millor. Ω

Isabel Peñarrubia: Cultura i Caciquisme a Mallorca

Dos dels llibres d'història més importants publicats aquests darrers anys són, sens dubte *Els partits polítics davant el caciquisme i la qüestió nacional a Mallorca (1917-1923)*, d'Isabel Peñarrubia, i *El moviment catòlic a Mallorca (1875-1912)*, de Pere Fullana. En parlarem sovint, d'aquests dos llibres en aquesta secció, si el director ens ho permet. Avui simplement escriurem unes notes referents a la cultura a Mallorca i a la metodologia que emprà la historiadora Peñarrubia en el seu important treball. En la introducció ja ens adverteix (vegeu pàgs. 14 i 15) que, en valorar el nacionalisme, seguirà Josep Termes quan considera aquesta qüestió com un fet sociològic i cultural. I, un poc més endavant, ens aclareix que "l'altre nivell d'anàlisi que guia aquest estudi [*Els partits polítics davant el caciquisme...*] és el de classe. Així, hem utilitzat conceptes de Gramsci com ara hegemonia, intel·lectual orgànic, creació de consens, etc. Dins la mateixa línia ens ha estat molt útil el desenvolupament que fa Göran Therborn de la idea de dominació ideològica i la conceptualització del poder de M. Tuñón de Lara". I afegeix: "D'altra banda, hem treballat molts apartats de la tesi d'una forma interdisciplinària... així, no solament hem fet una anàlisi social i política, sinó també antropològica, sociolingüística, ideològica i de les mentalitats...". Entre molts d'altres aspectes que comentarem en el seu moment, ens ha seduït especialment la seva anàlisi de la cultura popular i la cultura d'elit a Mallorca. Isabel Peñarrubia ens assabenta com ens trobam a començaments de segle amb la major part de la població illenca analfabeta (un setanta per cent). Per tant, la cultura d'aquesta majoria de la població de les Illes té poc a veure amb aquella que elaboren els intel·lectuals segregats per

les classes dominants mallorquines o que es posen al seu servei. Per al poble treballador, la cultura són "les cançons de bressol, els jocs, les dites i endevinalles o les rondalles; les festes tradicionals lligades a les collites, al cicle animal i a la religió; les cançons, glòses i codolades de feina i de la vida quotidiana; els balls i el teatre populars; la cuina; l'art de conrear, els oficis artesanals...". I encara en podíem afegir un llarg etcètera. Aquesta, evidentment, és una cultura de la feina i de la vida, en bona mesura oposada a aquella que elaboren els intel·lectuals al servei del caciquisme. Isabel Peñarrubia analitza, seguint unes aproximacions de Damià Pons, com bona part de l'anomenada Escola Mallorquina (Miquel Ferrà, Maria Antònia Salvà, Llorenç Ribet, Guillem Colom, etc), amb una producció "formalment anacrònica", no fa sinó "emascarar la Mallorca d'aleshores". Una Mallorca en mans del més ferest caciquisme. Una Mallorca sotmesa a l'explotació bestial de la pagesia i sectors artesanals per part de les parasitàries classes dominants illenques que mantenen el poble en l'analfabetisme, reprimint físicament i intel·lectualment qualsevol intent de subvertir els valors socials dominants.

Com explica molt encertadament Isabel Peñarrubia (vegeu pàgs. 228-229), la major part d'aquests intel·lectuals que ajuden a mantenir el nostre poble en la ignorància i la més brutal misèria econòmica "eren sacerdots i això els duia a defensar l'ordre establert, com propugnava la jerarquia eclesiàstica d'aleshores. D'altres estaven condicionats pel seu origen de classe - propietaris agraris-, o bé no tenien prou coratge per enfrontar-se a les classes dominants...". Ω

Miquel López i Crespi

La historiadora Isabel Peñarrubia i l'escriptor Miquel López i Crespi

L'ESTEL de Mallorca
EL DIARI DELS MALLORQUINS
SUBSCRIVIU-VOS-HI !!
ANUNCIAU-VOS-HI !!

Hamburguer Chronik- Crònica d'Hamburg

Alemanya 1997: un balanç

Després de residir força mesos a Alemanya, el cronista ha decidit tornar. En Josep Pla ja va dir que el català és un animal que s'enyora. I encara que m'he trobat molt acollit en aquesta gran ciutat teutona que és Hamburg, sento arribat el necessari moment del retorn. Enrera quedaran records gratament feliços que el temps i la memòria s'encarregaran de mitificar.

Fa poc m'han dit que el gran botifler Pasqual Maragall ha decidit exiliar-se (tan de bo fora a perpetuïtat) a Roma. Abans de plegar però, ha imposat una nova bandera a Barcelona que -segurament- se li va revelar en una d'aquelles nits etíliques de les quals l'ex-batlle barceloní ha estat un excel·lent participant i promotor. A més ens ha llegat en herència a Joan Clos, home gris i pusil·lànim que, pel que diuen, és metge anestesista. al veure-li en les fotografies aquella mirada buida i lànguida de peix bullit -la qual denota feblesa de caràcter i una personalitat mediocre- em pregunto si no s'aplica ell mateix l'anestèsia.

Tanmateix m'agradaria, com a últim article que escric des de la ciutat hanseàtica, fer un lleu balanç de la situació política, econòmica i social de l'Alemanya actual, una breu composició de lloc que dona moltes pistes sobre cap on va l'Europa actual.

No és un secret per a ningú, que l'Estat alemany està patint una crisi política i econòmica impensable fa només uns quants anys. A molts factors es deu aquesta situació, però el més evident és la crisi de dirigents -sobretot polítics- en la que es troba submergida la "Bundesrepublik".

En aquests moments, Alemanya es debat entre optar pel projecte esgotat del senyor Helmut Kohl i una socialdemocràcia decapitada pel magre lideratge que han mostrat els dirigents del SPD, Oskar Lafontaine en particular.

Helmut Kohl és un home que ja ha complert el seu cicle polític vital. Està cansat i les pròpies joventuts del seu partit han demanat la seva retirada de la política activa. Kohl sap que està acabat, però no per l'acció de l'oposició (que per altra banda sempre ha estat molt feble i mínima en el seu mandat) sinó per ell mateix. S'ha cremat i potser també ha malmès interiorment la CDU, a l'impossibilitat amb tants anys de fer i desfer -sigui a la cancelleria, sigui al seu partit- que a la seva ombra s'anés forjant un líder prou carismàtic per a renovar les jagades il·lusions de la majoria dels seus militants i reconduir altra volta el camí de les victòries electorals.

A molta distància trobem uns

grupets més petits com els verds o els comunistes, que per la mateixa idiosincràsia del partit, ja no es poden presentar com alternativa real de govern. Només poden limitar-se a influir moderadament en els diferents governs locals i federals, amb uns resultats cada vegada més escassos. A l'altra banda del carrer, sorgeixen partits populistes de puixança lenta però constant amb continguts programàtics que ratllen la il·legalitat constitucional. Aquestes formacions solen tenir recolzament en zones rurals i petites ciutats, encara que la majoria de dirigents són reclutats en les confraries universitàries de les grans urbs, i un gruix molt important de la seva militància serveix a la "Bundeswehr", l'exèrcit federal.

Ja fora de l'arc parlamentari, en les zones deprimides del país i també en barris marginals de moltes ciutats, trobem bandes -sovint armades i perilloses- de neonazis i postcomunistes radicalitzats que agrupen a molts "bales perdudes" que, sense ofici ni benefici, protagonitzen constantment actes vandàlics de diferent signe ideològic però d'igual resultat destructor.

I és que la situació a nivell social és prou desesperançadora. Els joves, generalment, tenen nombroses dificultats per a trobar un treball estable. L'atur no para de créixer, degut en part als negatius rèdits que ha produït una política immigratòria descontrolada, que molts governants germànics varen pensar més des del complex de culpabilitat post-bèlic que des de la rendibilitat econòmica i la responsabilitat social.

La marginalitat -sobretot de les minories ètniques i racials- ha provocat la proliferació de màfies que

més d'una vegada han posat en escac a la "Polizei", al controlar grans àrees d'influència. També la descohesió interna de l'Estat es va fent cada cop més evident. El traspàs de la capitalitat de la RFA -previst per l'any 1999- de Bonn a Berlin, ja ha portat els primers símptomes de mal·fiança entre els diferents regions federades.

El doctor Johanness Gröner, president de l'Associació de Ciutadans de Bonn, tem que la recuperació dels antics escenaris de poder de la metropoli berlinesa ajudi al retorn subconscient d'un caràcter estatal amb modalitats de govern més nacionalistes, autoritàries i centralitzadores, que posin en perill la fórmula democràtica i federal exercida des de l'any 1949.

A l'Alemanya renana, o sigui, la zona que té com a eix el riu Rhein (Rin) que se situa a l'oest i amb una majoria de població catòlica, es contraposa a l'Alemanya prussiana, situada a l'est i on la gent acostuma a ésser de confessió religiosa protestant.

A més, en alguns "lands" com Bayern (Baviera) i Saarland (Sarre) es comencen a fer notar agrupacions polítiques -de moment minoritàries- que reclamen la independència d'aquestes nacions històriques, o un replantejament confederal de l'Estat alemany.

Sobre el tema europeu, els alemanys són cada vegada més escèptics. Han anat perdent la fe en la Unió Europea al veure que són els ciutadans comunitaris que més donen i, alhora, els que menys reben. Això no ens hauria de sorprendre ja que són les regles de joc del Fons de Cohesió. Tanmateix hi ha molta gent cansada de veure que, a més de pagar a fons perdut, han

d'aguantar les humiliacions i el menyspreu del d'estats com l'espanyol. Recordem que el govern del PP es vanagloriava del resultat de la seva política econòmica mentre criticava les infaustes expectatives dels teutons... i així s'arriba a la torna! El ministre de Finances alemany, Theo Weigel, ja ha avisat que negarà els Fons de Cohesió als estats participants de la futura moneda única. I és que si el govern del fatxenda Aznar té una mínima possibilitat d'entrar en la primera fase d'aplicació de l'Euro, és gràcies a les ajudes econòmiques que ha rebut de la UE i d'Alemanya, principalment.

O sigui, si l'Estat espanyol va tan "bién" com ens repeteix automatitzadament el "presidente" del mostatxos sinistres, no li calen les ajudes econòmiques comunitàries, doncs ferien més servei als altres països més desvalguts com es ara Grècia o Portugal. Però aquí és un veiem el llautó a l'actual govern espanyol. Les coses no van bé. Han enganyat a la gent. Si finalment els alemanys retiren el seu suport financer, podem viure un daltabaix espanyol tan greu, ruïnós i patètic com el desastre de 1898.

Els alemanys, doncs, com a essers racionals, estan preparant un "tancament de caixes" a Madrid. Si la majoria dels dirigents catalans tingués un mínim de dignitat i visió política, també ho haurien de fer. Cal trencar aquesta dinàmica de "ser cornuts i pagar el beure" a que ens tenen acostumats Pujol, Maragall i totes les patums indecens que deshonoren el parlament català.

Per acabar, només dir que desitjava tornar a trepitjar terra catalana. Ara bé, només pensar en el bombardeig sistemàtic amb que els espanyols sotmetran als ciutadans de Barcelona, per a que combreguin amb les rodes de molí en el casori de la filla del borbó, ja em provoca basques abans de fullejar l'ABC que donen a l'avió.

Ara ja només em queda acomiadar-me gastronòmicament de la ciutat. Quan acabi aquest article aniré a un dels vells i tradicionals "Keller" del GroBneumarkt per a menjar una "Frikadelle" autèntica hamburguesa i uns "heering", arengades del Mar del Nord amb "Kartoffelsalat", l'excel·lent amanida de patates.

A tot això hi afegirem unes quantes gerres de cervesa Astra, doncs es de les poques banalitats que alegren el temperament dels ciutadans d'Hamburg. Per a pair el sopar, cap al tard, em deixaré caure pels volts del Reeperbahn per acabar bé la nit. Perquè si alguna cosa saben els alemanys és que la nit mai no s'ha de trencar. Josep Mª Vall i Comaposada Corresponsal a Hamburg. Ω

En Bartomeu Pastor és l'amo de la Fàbrica de prefabricats de formigó **Premjor** que està a la carretera de Lluçmajor-Algaida.

En Miquel Clar, que fou batlle de Lluçmajor, és el president del gremi de **Benzineres de Mallorca**. Està en contra de la nova autopista, que desdoblín les carreteres i les desviïn dels pobles alhora que s'han de donar facilitats per entrar als pobles, diu. Si això no soluciona el problema de la circulació, llavors que faci l'autopista. A la fotografia amb els seus fills Bartomeu i Francesca.

Na Maria Dolores Molano d'Estremadura regenta des de fa 2 mesos el **Mini-bar** de davant l'Ajuntament de Felanitx.

La Família Veny, de can Fusteret de Porreres regenta des de fa mig any el **Bar del Mercat Municipal** de Felanitx. Els diumenges despatxen variats.

A qui no se li calfa la tafarra a cada trico?

Aquesta seria una bona pregunta per a fer-nos abans de començar, però com que no volem perdre la xaveta, ni pegar de cap per les parets, no us matequejaré més, perquè ja esteu dins del rostit, que es compon bàsicament de l'anàlisi de les expressions eròtiques que apareixen en Rondalla de Rondalles de Lluís Galiana, publicada per Carles Ros, gran lluitador i estudiós de la llengua, a més de guia ideològica de la Renaixença en el segle XVIII.

FRANCESCA GIL I ORTEGA

El nostre autor, Lluís Galiana, en Rondalla de Rondalles descriu la història d'un enamorament poc rutinari, amb un llenguatge farcit de frases fetes i d'expressions pròpies del segle XVIII que nosaltres volem recuperar de la memòria per a ús dels lectors i escriptors del segle XX. Galiana, des de la seua obra vol reflectir la llengua col·loquial de la València del XVIII i ho fa omplint la rondalla de parèmies, fins al punt que més que una senzilla rondalla sembla un corpus de la llengua col·loquial.

En aquest article, ens centrarem en l'anàlisi lèxica i semàntica de totes aquelles construccions que fan referència directa al procés de seducció eròtica. Per tal de fer més entenedora la tasca, agruparem les expressions eròtiques en dos grans apartats. En el primer ens centrarem en els adjectius referits als amants, i en el segon analitzarem les expressions i frases fetes referides al procés de conquesta.

El protagonista masculí, Pep de Quelo, no es caracteritza per mantenir una postura modèlica ni per ser un amant prototípic, sinó per posseir qualitats en comú amb tan altívols animals com ara el cavall o el ruc, això és ser d'aqueixos que se's calfa la tafarra a cada trico (segons el DGLC1 la tafarra és una banda de cuir que subjecta la sella del cavall per darrere i que passa per sota la cua de la bèstia). Si més no, la comparació que fa Galiana entre els cavalls i el nostre protagonista deixa entreveure una sexualitat no massa ajustada a la d'un amant romàntic.

Tanmateix, el protagonista no deixa de ser un escarbacaliu o un aguaita cosos, qualitats que l'apropen a una persona amb greus problemes sexuals i fisiològics. Però aquests no són els únics problemes que ha d'afrontar el protagonista, sinó que, a més a més, també Pep de Quelo és un home trabucant, adjectiu que prové del verb trabucar i que segons el DGLC significa capgirar o tombar un receptacle de manera que se'n buide el contingut. Aquest adjectiu ben bé el podríem relacionar amb el fet de no anar l'òrgan bé. Al capdavall i després d'aquesta descripció detallada que en fa Galiana, podem deduir que l'estimat amant pateix d'ejaculació precoç.

També la tradició de la literatura trobadoresca és present en la caracterització dels amants. Galiana els descriu com a gaita, els quals, dins dels protopersonatges de la literatura trobadoresca, eren els personatges que feien de sentinelles o bé de l'enamorat que anunciava l'arribada de l'alba i l'acabament de

l'acte amorós. Aquest adjectiu va dirigit, sobretot, al caràcter voyeur del personatge principal.

La protagonista femenina, Eufràcia o Eufracieta, en canvi, no desmenreix el gènere humà al qual pertany. Galiana, en el començament del conte fa una descripció física molt agrada de la personeta abans esmentada. La descriu com una persona polida i garrida, de bella planta.

Si comencen l'anàlisi de la descripció per la faç, així com ho manaven els cànons renaixentistes, descobrim que l'hermosa amant tenia la boca tan petitona que arribava a tenir la boqueta de cigró i el cos d'agulla, a més de tenir manetes de plata i peus de perdiueta i segons els tòpics de la bellesa del XVIII ser com unes lleteroles, que segons el DGLC és una mena de bolet de carn grossa i llet blanca. Per acabar-ho d'arredonir, la donzella, a més, tenia un gra de cara molt garrí i quan parlava pareixia una mel cuita de dolça que era la seua veu. Tanmateix, la caracterització física d'Eufràcia s'allunya de bon tros de la particularització moral o ètica de la protagonista.

Respecte a la sexualitat de la nostra amant fervorosa, si més no s'apropa a l'actuació social d'una bagassa desvergonyida amb problemes d'integració social. En Rondalla de Rondalles la garrida donzella sempre s'alegra d'haure-les amb algú (en el segle XVIII el verb «haver-hi» amb la variant valenciana «haure» era encara usual com a sinònim de tenir) és rampina que, segons el valuós DGLC, sembla una ferramenta per a llaurar que consisteix en un mànec llarg amb un traveser en un dels extrems, proveït de puntes de ferro i que serveix per arreplegar la palla i també per gratar la terra. El fet que es compare la protagonista de la rondalla amb una eina tan perillosa i punxeguda com és la rampina ens fa pensar que Eufràcia ben bé es pot comparar amb el personatge, tan conegut per la massa social valenciana de principis de segle, creat pel majestuós i honorable sainetista valencià Bernat i Baldoví, Vicenteta de Favara. No sols s'assemblen per ser les dues rampines, sinó que també totes dues són d'aquelles que no s'ho tapen sinó per a les mosques i deixen que cadascú pose la mà en son pit per veure si és bona codonyeta.

Galiana no sols la descriu moralment com a bagassa sinó que la relaciona amb aquest gremi amb ocasió d'una crisi emocional de l'Eufracieta i esmenta, entre altres coses, tres refranys que van dirigits a tot el conjunt femení: la figa i la dona quan tors lo coll és bona; l'ase i mala muller bastonades ho han de fer; i per últim, pluja d'estiu i plor de

bagassa prompte passa. Amb això, ja tenim prou per a conèixer la posició social de les dones en el segle XVIII que, si fa no fa, no era massa diferent a la de les dones del XV descrita en L'Espill de Jaume Roig.

Però no sols els refranys sinó també les frases fetes hi són presents, com ara compondre més casament que patenetes hi ha en Roma, que fa referència a aquelles dones que tenen com a professió arranjar relacions amoroses impossibles i que també Jaume Roig no deixa de satiritzar, sempre des d'una visió caricaturesca de la misogínia.

Deixant a part la descripció dels personatges, ens endinsarem ara en la història del procés de seducció dels amants (Pep de Quelo i Eufràcia). En un principi a Eufràcia li feia memeu Pep de Quelo, però va acabar portant-lo baix l'ungla (cosa insòlita per a una femella tan poc honesta com ens vol fer entendre Galiana, ja que ens sembla impossible que una bagassa pugui arribar a enamorar-se). Ell, per a poder conquerir la seua boqueta de cigró no va parar de ballar-li l'aigua davant sempre que en tenia ocasió i que els pares d'Eufràcia i els seus germans el deixaven lliure.

L'amant femenina s'estovava com un filadís cada vegada que el podia guaitar i no perquè tinguerà cos d'agulla havia de ser un filadís, que així s'anomena la fibra de bon filar i bona qualitat. Tanmateix, el cos de la protagonista portava a molts torbats com l'allioli i no sols l'amant es desfeia com la sal en aigua i es derretia com un greix, sinó que també els seus germans anaven com un llamp fent l'anguileta darrere del filadís de l'Eufracieta, però tots no tenien el caletre o la intel·ligència per a poder jugar de taür i emportar-se el gat a l'aigua perquè a l'Eufracieta sols li feia l'ullet Pep de Quelo encara que tots li aconsellaven deixar-ho córrer perquè el porc li podia eixir mesell a causa de la deficiència físico-sexual del protagonista.

Malgrat tots els mals consells dels familiars, Pep de Quelo volia ser l'amo del carxofar i estava decidit a no deixar anar l'Eufracieta sense cabestre perquè cada vegada que pensava en les lleteroles de la seua amant es posava més blanet que una bacora i no parava en torreta, encara que després de tant de lluitar, no sols contra el adversaris, sinó contra la seua pròpia sexualitat trabucant, va aconseguir tenir el drapet en la roscada i va fer que Eufràcia fóra la seua parella sexual i, sobretot, el més important en el segle XVIII, la seua parella immortal davant de Déu. Ω

(1) Diccionari General de la Llengua Catalana-p; Enciclopèdia Catalana

Un any que na Margarida Bonnin regenta el Forn can Vica a Felanitx. Aquest forn que és un dels més antics del poble li fou traspasat per n'Antoni Mestre.

Fa 10 anys que en Miquel Cerdà va obrir la Vidrieria Cerdà al carrer de la donzella de Porreres.

La Família Marsh, d'Anglaterra fa un mes que ha obert la Casa Natural a Felanitx. Despatxa productes naturals.

Fa 11 anys que en Bernat Bordoy regenta la Fusteria Bordoy a Porreres. Fa 8 mesos que està a la barriada des Terrers. Abans estava al carrer des Call.

La Família Andreu-Nicolau, ell de Felanitx, ella de Sant Joan, fa 38 anys que regenta la Merceria i Corseteria ca na Tonda al carrer major de Felanitx. Aquesta botiga fou oberta per la mare de l'amo, l'any 1940. Estan en contra de l'autopista.

Fa 17 anys que na Joana Joan i la seva família obren l'empresa Vivers Pou Nou a Porreres. Dues quarterades i mitja a n'és Pou Nou i tres més a sa Mesquida donen feina a una dotzena de persones que produeixen plantes i flors tallades. Fan els mercats de s'Arenal, Campos, Felanitx i Santanyi. També despatxen al jardí des Pou Nou.

Durant la festa del "Dia de la Hispanidad" de l'Estat espanyol, Ciutat de Mallorca aparegué farcida de pintades contra aquesta celebració. La major part de pintades es deixaren veure al centre, i especialment prop de la Delegació del Govern. La major part recordaven el genocidi comés amb els habitants del continent americà. En el col·legi de Miquel Porcel de son Cladera (a la foto) la pintada comparava la matança que feren els castellans amb la que feren els nazis durant la II Guerra mundial.

Santa Catalina

L'Associació Bona Gent inaugura el Curs de Tallers i activitats

El propassat dia 9 d'octubre, el local social de l'Associació d'Amics de la Tercera Edat Bona Gent se vestí de gala, amb la celebració, amb una festa de pinyol vermell, de la inauguració del Curs de tallers i activitats 97-98.

Unes sis-centes persones ompliren de gom en gom la seu d'aquesta associació de la barriada de santa Catalina de Ciutat. Va assistir a l'acte el batle de Ciutat Joan Fageda, que fou rebut per la banda de tambors i trompetes de santa Catalina. La festa fou molt entretinguda i divertida i els associats de Bona Gent

(dels qui es diu que tenen el cor sempre jove) s'ho passaren d'allò més bé.

Hi va haver ball d'aferrat amb música en viu, actuació de la Coral de l'Associació de Veïns Reis Catòlics, recital de poesies, rifes i un bon berenar per acabar la festa.

Sens dubte a Bona Gent, no el manca il·lusió, alegria i ganes de viure. Ω

Redacció.

Arribada del Batle de Ciutat Joan Fageda a la festa de Bona Gent.

Denúncia pública contra l'equip de Govern de l'Ajuntament de Lluçmajor

Antoni Llompart

El regidor pel PSM a l'Ajuntament de Lluçmajor, n'Antoni Llompart, amb motiu de les Fires fa aquesta denúncia pública:

1) Que a darrera hora han passat al carrer Major (on passa poca gent) la taula del GOB i a la taula de la Plataforma Antiautopista. L'instància per posar la taula ha estat amagada dins un calaix del batle per tal d'arraconar aquestes taules reivindicatives.

2) Que el membre de l'Associació de Comerciants de la PIMEN que tenia una parada dins el recinte de la Mostra Lluçmajorera, ha estat cominat per persones de paisà de l'Ajuntament a que retirés les camisetes antiautopista, si no volia que

els municipals ho fessin.

3) Denúncia que amb doblers públics s'han pagat suplementes als diaris de Ciutat, on enlloc de fer propaganda de la Fira, s'han dedicat, en les entrevistes, a insultar i calumniar als membres de l'oposició, fent manifestacions despectives contra la bandera i el sistema educatiu de Mallorca.

4) A la festa d'obertura del carrer Ramón Llull, no es va convidar a la oposició, només l'equip de govern va sortir a la foto, quan l'obertura d'aquest carrer fou aprovada per unanimitat.

Aquestes actituds demostren el taranà totalitari i represiu de l'equip de govern de l'Ajuntament de Lluçmajor, denuncia n'Antoni Llompart. Ω

Gandhi va tenir la visió d'allò que havia de venir. Va preveure que la violència de l'Estat era el vertader problema que decidiria el futur de l'home. Tant el comunisme com el capitalisme basen la seva política i el seu sistema de valors en la violència. Tot dos ha fet de la ciència un servent del poder de l'Estat i han reduït la democràcia a una simple façana de l'autoritarisme. Era inevitable, idò, que allò que per a Marx era un somni distant es convertís per a Gandhi en un problema immediat. L'home ha d'esforçar-se per alliberar-se de la violència de l'Estat, va dir. Sense aquesta llibertat, la vida perdria el seu al·licient i l'home en quant a tal no tendria cap futur. La no-violència fou d'aquesta manera per a Gandhi el vertader camí de l'alliberament. Segons ell, no hi podia haver ciència sense veritat, ni democràcia sense la no-violència.

Segons en Marx, el camí de la societat sense Estat passava per la lluita de classes, el que significava

Marx i Gandhi

necessàriament violència organitzada, de manera secreta o oberta. Segons en Gandhi, la violència no tenia cap paper a jugar en l'acció del poble. Segons ell els fins i els medis eren intercanviables. Ell creia que la violència en el procés de la revolució condueix de mode obligat a una major violència en el nou règim establert en nom de la revolució. En una insurrecció violenta, la violència es converteix en l'aliment quotidià. Segons en Gandhi, la violència de l'Estat és molt més perillosa que la privada, perquè se presenta amb la roba d'acció protectora, de manera que acceptada amb facilitat pel poble, el qual se veu d'aquesta manera despulat de la voluntat i la força per a oposar-se a la violència encara que sia injusta. En aquest context cal entendre el consell del Gandhi al Partit del Congrés el 1948 de mantenir-se allunyat del poder.

Marx i Gandhi compartiren el mateix somni: alliberar-se de l'Estat. Però començaren de distinta manera. En Marx dividí a la humanitat en dues classes, en guerra perpètua, fins que una s'apoderàs de l'Estat i eliminàs l'altra. Segons en Gandhi no hi ha classes, ni dictadura d'una classe, ni eliminació d'una classe per l'altra. Per acabar amb la dominació i l'explotació Gandhi acudeix a les sancions de la no-violència (entre elles la no-cooperació, la desobediència cívica, etc.). La violència mai pot posar fi a la violència. La violència del dèbil ha de cedir forçosament davant la violència del fort. Al contrari, en la no-violència ningú es derrotat. Per tots els conceptes, la no-violència és més gloriosa i també més eficaç que la violència, inclús si el combatent ha de caure en el combat. En lloc de la lluita de classes marxis-

ta, en Gandhi tenia la teoria de l'usdefruit. Aquesta teoria no reconeix cap distinció entre el propietari i el treballador: aquells que tenen capital, talent o treball són tots "propietaris" i com a tals estan en pla d'igualtat en quant a condició jurídica i a retribucions. Són també socis amb usdefruit, i no hi ha entre ells cap conflicte inherent a la seva naturalesa. Segons en Gandhi, tant l'explotador com l'explotat són productes i víctimes del mateix sistema, que ha d'acabar perquè és viciós i injust. Aquesta diferència d'enfocament distingeix en Gandhi d'en Marx i fa de l'un el profeta de la no-violència i de l'altre el de la violència. És veritablement irònic que les més despietades estructures de poder s'hagin aixecat en nom d'aquell que donà a l'home, l'esperança de que un dia viuria per molts d'anys en una societat lliure del temor de la coacció estatal. El comunisme ha desmentit tràgicament al seu profeta i mestre. Ω

Prf. Ramamurti

Miquel López Crespi Premi de Poesia "Salvador Estrem" (Tarragona 1997)

L'escriptor de sa Pobla guardonat a Tarragona

L'escriptor de sa Pobla i col·laborador del *Diari de Balears* i l'*Estel de Mallorca* (entre moltes altres publicacions), Miquel López Crespi, acaba de guanyar un dels més importants premis de poesia que són lliurats al Principat. Es tracta del Premi de Poesia "Salvador Estrem 1997" que torga a Tarragona. El jurat, format per destacats intel·lectuals principatins, destacat la qualitat del poemari guardonat. El premi comporta igualment la publicació de l'obra guanyadora en llibre del nostre col·laborador per el títol *Infantesa*. Fa poc temps Miquel López Crespi guanyava també alguns dels premis de poesia més importants dels Països Catalans (lliurats a Alicant, Castelló, València i Barcelona amb els llibres *Terra de ningú* i *Rec de Praga*, entre d'altres títols. Les obres seran editades per conegudes editorials dels Països Catalans.

Editades nombroses obres de Miquel López Crespi de narrativa, teatre, poesia, novel·la i memòries

L'autor de sa Pobla ha publicat darrerament diverses obres de narrativa, teatre, poesia i assaig. Entre llibres més destacats podem citar: *Poemes de l'horabaixa* (poesia, Any 1994); *Crònica de la pesta* (narrativa, Girona, 1993); *El cicle dels insectes* (poesia, Edit. Moll, 1997); *L'Antifranquisme a Mallorca (1936-1970)* (memòries, El Tall, Ciutat de Mallorca, 1994); *Històries del desencís* (narrativa, Moll, 1995); *Punt final* (poesia, Edit. Moll, 1995); *L'obscura àns del cor* (poesia, UIB 1996); *Vida d'artista* (Premi de narrativa de la Generalitat de Catalunya, Girona 1995); *Panisferi de mars i distàncies* (Ed. Columna, 1996). Algunes de les seves traduccions han estat guardonades i publicades a Madrid, Bilbao, Sevilla, València, París, etc. Entre aquestes traduccions al castellà que han rebut premis internacionals podem destacar *Premi Internacional de Literatura "Camilo José Cela" concedit a l'obra El mecanisme del temps*. Aquest llibre conté -en castellà- les millors narracions de M. López Crespi que havien estat publicades, en la seva versió original catalana, en diverses editorials mallorquines i principatines (Editorial Moll, Llibres del Segle, etc.).

L'autor de sa Pobla edita nous llibres a Barcelona, Lleida i Mallorca

Aquesta tardor l'autor de sa Pobla veurà editats tres nous llibres. L'Editorial Columna, de Barcelona, publica la novel·la *Estiu de foc*, ambientada a Mallorca durant la guerra civil. L'Editorial Moll publicarà el poemari *Revolta*, guanyador del premi de poesia Ciutat de València 1994, mentre que la lleidatana Pagès Editorial publicarà l'obra de teatre *El cadàver* que l'any passat va ser estrenada al Teatre Principal de Palma. Ω

(Redacció)

**PROU D'IMPOSTS
CAP A MADRID**

Per una indústria pornogràfica catalana

Em suggereix Manel Alonso, amb qui durant l'últim any he mantingut una divertida i gens aspra polèmica respecte a la carnalitat de la literatura eròtica i la paraula pornografia, que faci quatre ratlles sobre la magra presència del sexe en les indústries creatives o culturals catalanes. Accepte el repte sense massa convenciment del profit, perquè, tot plegat, sé que les raons últimes d'aquesta precària situació són les mateixes que expliquen que la nostra cultura necessita encara de processos normalitzadors i perquè sé que l'eros, com tota activitat creativa, es normalitza només amb una insistència pràctica..., convenciment aquest que, malgrat altres divergències, compartim plenament el Manel i jo.

JOAN S. SORRIBES

Ni l'estrena del Dràcula porno de Mario Salieri, doblada al català, i la bona argumentació de Rocco Sifredi, el pornstar protagonista, ni tants altres fets anecdòtics que esquitxen, de tard en tard, la cultura catalana des de la transició democràtica, alteren un pam el fet que el sexe en català ocupa pocs espais en les diverses indústries culturals del país. I això malgrat el festival del gremi de Barcelona, l'explosió del destape dels setanta, l'eclosió de sales x, shows-lives, revistes eròtiques i col·leccions literàries que abundaren en els primers vuitanta, la gens menyspreable indústria del país que s'expressa en castellà i exporta arreu de les espanyes, ni la meritòria tasca de gent com ara el director cinematogràfic Josep Maria Ponce. Ni Barcelona, ni València, les úniques capitals del país que per dimensions, situació, existències i capacitats podien «traduir» al català la creació lligada al sexe, primer, i produir-la, després, ho van fer quan encara no bufaven vents integristes i avui tot això va com va. És a dir, no va.

La dictadura franquista va ferm d'eros el paisatge català, i la recuperació de la nostra cultura, deixada al nord en mans de la moreneta i al sud en braços d'una gauche divine post-reichiana, no ha donat per a més. Els millors aficionats als assumptes d'aquesta cuina van remenar l'olla castellana, com el valencianíssim Berlanga. Fet i fet, per aquest costat, la cultura catalana no ha avançat massa i la pornografia amb barretina o pinta és pura

anècdota en proporcions semblants a les que s'oferien en els feliços anys vint. Poca trempada, es diria.

El director d'una col·lecció de còmic eròtic valencià m'explicava fa uns anys que la pornografia catalana, és a dir en català, no era ni podia ser negoci amb un argument substantiu. Em preguntava: en quina llengua s'exclama la gent del país, quan fan l'amor? Efectivament: fote un tàvec és echar un polvo, sense remissió, de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó. També el sexe fa l'idioma. Aquesta és la clau d'una mancança que, en absolut, és menor.

I ja em diran vostès si la queixa de la diglòssia que vivim en el carrer, en els mitjans de comunicació o en l'ensenyament és plenament justificada i preocupant, què no haurem de dir-ne quan la substitució lingüística ens arriba al llit i a l'amant. Amb l'agreujant que el disseny d'un procés d'immersió per aquest costat topa, a més, amb les malediccions i els silencis de la moral nacional catalana. Miren vostès, apunten aquestes dades. Una: el diari Avui ha tardat més d'una dècada a incloure anuncis per paraules (petits anuncis) de reclameròtic, i això sent (com ho demostren tots els estudis) una fenomenal font d'ingressos per a qualsevol mitjà. Dues: a partir del 92 es van instal·lar arreu del país allò de les línies eròtiques amb cintes pre-gravades. Bé, una empresa barcelonina va tenir la pensada d'oferir el servei en català. Dos mesos després hagué de plegar: per cada usuari de la línia catalana en tenien cent trenta per a la gravació en castellà. Ho veuen? Els catalans, quan volem llegir premsa seria llegim van-

guardias o païses, vés, i no «avuis», i quan ens volem posar cecs d'ais i d'ois de libidos alienes sintonitzem les ones ponentoses d'un canal amb el «plus» codificat, per a més gran alegria dels oftalmòlegs i dels estudiosos de les percepcions parapsicològiques.

Hipocresia? Ja me'n diran! Un setanta per cent de les revistes, dels llibres i d'altres productes editorials eròtics o pornogràfics de l'estat espanyol són productes catalans. En castellà, clar, que el mercat té les seues regles i el seu idioma. I com això, la resta, si no pregunten vostès d'on són les principals empreses de sex-shops d'Ibèria...

En aquest context, diguen, com es pot ni tan sols apuntar la possibilitat d'una indústria pornogràfica? Com podem pensar en més col·leccions literàries eròtiques, alguna d'elles que rescate de debò les obres cabdals del gènere? Com somiar en còmic eròtic en català? Com en una cinematografia pornogràfica en què les exclamacions es realitzen amb els set fonemes vocals catalans? Com en programacions estables de perfoances sexuals en la llengua del país? Com en alguna revista hard on el xic es diga Jordi o Joan i la xica Montse o Empar?

Ja els dic, no són problemes menors, i els perquè de tot plegat no són altres que els que també expliquen altres tampoc menors mancances culturals i socials del nostre país. I no s'hi valen panys d'aigua tèbia. Barcelona i València són al sud d'Europa, són àrees metropolitanes de grans dimensions, societats anònimes per tant, amb capacitat industrial i comercial, de fet amb experiència en el tema, amb vocació exportadora dels productes... Per què no exigir que aquesta mateixa indústria nacional col·labore en la normalització del país amb el «peatge» d'una versió en català? Per què no demanar un creixement del sector i més productes del país? Jo ho tinc ben clar: reclame una indústria pornogràfica catalana. Per raons de normalitat, per raons d'obertura a la cultura popular i mediàtica moderna, per raons econòmiques, per raons també de gust i de respecte pel gènere, per a evitar la paranoia de dir t'estime però afegir que me voy ya..., sobretot això, per a usar la llengua amb plena satisfacció i inconscient consciència. Ω

El Bisbe de Mallorca, el Conseller de Sanitat, el batle de Santa Maria, el rector de Sineu, el de Llorito i, sis-centes persones associades i simpatitzants de l'Associació ADELA, s'ajuntaren al Restaurant ES Creuer de Vilafranca, per recaptar fons i donar ànims a la dotzena de malalts que hi ha a Mallorca, d'ELA, una malaltia degenerativa que paralitza a les persones).

A la fotografia na Caterina Salom, presidenta de l'Associació ADELA, de 25 anys, que des dels 18 pateix aquesta terrible malaltia, i que la viu, perquè la vida, és el més preciós que tenim.

En Miquel Gálvez i na Margalida Sastre regenten des de fa mig any el Restaurant "El Delfin Dorado" a Badia Gran. Li fou traspassat p'en Pere Cebrian que l'havia edificat i regentat els darrers 20 anys. Despatxen menús a 800 ptes. A la carta despatxen la paella, el porcella rostida, la paleta de xot al forn, etc.

En Biel Mas, el seu cosí Tomeu Mas i na Margalida Miró són els amos de la Ferreria i Ferreria Can Gasparet de Campos. Aquest local fou obert l'any 1868 per un avantpassat d'en Biel Mas, de nom Tomeu Mas, que era manescal i aferrador de bísties. Actualment arreglen maquinària agrícola, fan ferro forjat, barreres automàtics etc.. A la foto els dos cosins Mas

Fa 9 anys que en Miquel Bordoy va obrir al Taller de Pneumàtics Bordoy a la barriada de s'Hort de sa Verge de Campos. A més d'arreglar Pneumàtics, fa canvi d'olis, filtres i bateries.

La Família Martorell de cas Gerrer regenta la Taulera de Porreres. La va obrir el re-padrí de l'amo vell, en Rafel Cruelles de Felanitx l'any 1880.

La Família Ibañez és propietària de la Ferreria Ibañez a la barriada des Tren de Felanitx. El padrí, Gaietà Ibañez, va obrir aquesta ferreria fa 76 anys.

Nazis al seu barri

A la barriada de Ciutat on està ubicat el carrer de Gabriel Alomar han aparegut cartells aferrats als fanals i a altres llocs, així com a les bústies de les cases que diuen així:

Volem informar-vos de la classe de veïnat que teniu al vostre barri. Francisco Andebuela Manresa, de mal nom "En Xisco", és un d'aquests joves feixistes i racistes que els darrers anys està fet tota casta de malifetes i accions violentes, arribant en alguns casos a l'assassinat. En Francisco A.M., que viu al carrer Gabriel Alomar, 35 és un subjecte ben conegut als jutjats de Ciutat per haver-se vist implicat els dos darrers anys en varies accions violentes contra altres joves de Ciutat, algunes de les quals han estat denunciades.

La matinada del passat dissabte 16 d'agost atacà, juntament amb alguns comparses a un grup de joves a la Plaça Gomila. Armat amb un bat de beisbol i agafant per sorpresa a les seves víctimes a l'actuar des d'un cotxe en marxa i sense dir res, va rompre un braç a ne'n Txami, a qui havia amenaçat en ocasions anteriors.

Coses com aquesta es van produint des de fa anys i han estat interpretades pels mitjans de comunicació com a bregues entre bandes juvenils rivals o entre tribus urbanes. La realitat és ben distinta, se tracta de grups semiorganitzats de neonazis que ataquen a tot aquell/aquella que consideren distint, en raó de la seva raça, les seves idees, opció sexual o característiques físiques. El ventall de les seves víctimes abraça des d'emigrants, homosexuals, qualsevol jove -amb pinta i sense- de minusvàlidesa física i psíquica i qualsevol persona que considerin oposada políticament. A tot això cal afegir un llarg rosari de violacions a dones i atacs sense sentit a qualsevol persona. Per exemple, des de fa mesos, a Alemanya se dediquen a cremar esglésies. Se tracta de la veneració del crim més enllà de les ideologies i de la intolerància més atroç.

En Francisco A.M. i els seus sequaces se mouen entorn de la Peña futbolística Supporters Mallorca -de la qual ell és president-, des de la que intenten captar joves en els partits del R.C.D. Mallorca. Les amenaces han donat lloc a la violència que ha estat contestada pels qui refusen que aquests individus actuïn impunement. Vosaltres heu de decidir quina classe de tracte heu de dispensar a un veí indesitjable com en Francisco Andebuela Manresa, nosaltres ens veurem amb ell en els tribunals. Moltes gràcies per la vostra col.laboració.

SI NO FEIS RES PER EVITAR-HO, QUALQUE DIA VENDRAN A PER VOSTÉ I LLAVORS SERÀ MASSA TARD. Ω

Infantils del C. D. Felanitx

Cadells del C.D. Felanitx

Juvenils primera del C. D. Felanitx

Infantils del C. D. Felanitx

Veterans del C. D. Felanitx

Juvenils Tercera del C. D. Felanitx

Infantils del C. D. Felanitx

Vidal Quadres, versus Millán Astray

Resulta curiós, però estrany. M'explicaré: Fa seixanta anys, a principis de la Guerra Civil, el filòsof basc Miguel de Unamuno, portaestandart de l'anomenada generació del 98 exercia com a Rector de la Universitat de Salamanca. L'aixecament sediciós el va trobar en el bàndol dels militars revoltats.

Però n'Unamuno fou un dels pocs intel.lectuals importants que va donar suport als revoltats, cal dir que solament al principi, ja de fet, no va arribar als tres mesos perquè el 12 d'octubre, dia de la Fiesta de la Raza es va celebrar un cerimònia feixista en el paraninf de la Universitat de Salamanca que el feria adonar, de manera dramàtica, de la mena de gent que estava recolzant:

A l'esmentat event, que hi assistien el bisbe de Barcelona, el governador civil, la senyora d'en Franco i també el mutilat general Millán Astray (fundador de la Legió espanyola al Marroc). En un moment donat, Millán Astray va atacar amb violència a Catalunya i al País Basc dient que eren [...] "càncers en el cuerpo de la nación. El fascismo, que es el saneador de España sabrá como exterminarlas [...] Una veu del fons del paraninf va cridar el lema de Millán Astray: "Viva la muerte!". A continuació va cridar els habituals tres crits: "d'Espanya!!" a la qual van anar responnent successivament allò de, "Una" "Grande" "Libre".

N'Unamuno es va aixecar per replicar, dient que com que ja el coneixien, sabien que era incapaç de romandre en silenci donat que callar equivalia a mentir perquè podia ser interpretat com aquiescència; va dir que volia fer alguns comentaris al discurs del general i que deixaria de banda l'ofensa personal que representava la sobtada explosió contra bascos i catalans, va aclarir que ell era basc, nascut a Bilbao i que el bisbe -que estava al seu costat volgués o no, era català, nascut a Barcelona.

N'Unamuno va continuar dient i sentenciant profèticament, entre altres coses, que acabava de sentir "l'insensat" crit de "Viva la muerte", i que ell, que havia passat la vida composant paradoxes li semblava que aquesta era especialment ridícula i repel.lent. Va seguir dient que el general Millán Astray era un invàlid de guerra com també ho va ser en Cervantes però que a un mutilat que li faltés la grandesa espiritual d'en Cervantes era d'esperar que sentís un [...] "terrible alivio viendo como se multiplicaban los mutilados a su alrededor".

Aleshores, en Millán Astray va cridar "Abajo la inteligencia!!" i "Viva la muerte!!" sent molt aclamat pels falangistes, però n'Unamuno va continuar dient que aquell era el temple de la intel.ligència i que estaven profanant aquell recinte i va acabar dient-els-hi: [...] "Vencereis porqué teneis sobrada fuerza bruta. Però no convencereis.

convencer hay que persuadir. Ara persuadir necessitariais algo que no os falta: razon i derecho en la vida" [...] N'Unamuno va quedar a l'arrest domiciliari i va morir poc després, el trenta u de desembre de 1966.

Per tant això passava fa exactament cinquanta anys en plena efervescència feixista però, ves per on, després d'una llarguíssima i sagnant lluita per alliberar-nos de la tirania, el nostre Millán Astry, el senyor Joan Vidal Quadras, des de la democràcia invoca el seu dret a opinar, a manifestar les seves idees, el seu pensament i ens ve a dir el mateix, que els nacionalismes català i basc són els únics que es poden tornar maligents [...] "El consol que els nacionalistes identitaris que avui senyoren el nord i el nord-oest de l'Espanya siguin moderats i democràtics és només relatiu i equívoc i rebre la notícia que el tumor que ens afligeix és benigne. Tota patologia benigne es pot malignitzar i si dura massa temps sense el tractament adequat" [...]

Dons bé, invocant també com ell del dret democràtic a expressar la nostra opinió lliurement, i fent una versemblança amb la resposta que n'Unamuno va donar als feixistes, hauriem de convenir que un botifler, una persona que no tinguí la mínima grandesa espiritual per a romandre fidel a les seves arrels, sentint com a pròpia la falta de la llibertat de la terra que l'ha vist néixer, la mutilació cultural, lingüística, l'espoliació econòmica, etc., és també d'esperar que experimenti un gran alleujament si pot multiplicar els traïdors al seu voltant.

La traïció al propi país, fonamentada a vegades en l'odi i en l'auto-odi a la pròpia col·lectivitat natural pot prendre -com tota alienació- diverses formes; subtils o descarades com per exemple de la primera; ometent la veritat, dient-la a mitges, etc., o de la segona; mentint deliberadament. En aquest cas, es tracta d'un compendi generós de tota la gamma. És del tot sabut que no es tracta d'una persona desinformada, al contrari, simplement és dels que

amaguen i tergiversen sistemàticament la veritat. Deliberada i provocativament. Seguint els seus propis interessos personals.

El Senyor Vidal Quadras es complau en atacar els nacionalismes de l'Estat espanyol, que ell anomena "identitaris", que són simplement defensius i reivindicatius, qualificant-los de tumors que poden esdevenir malignes, quan sap perfectament que l'únic nacionalisme agressiu, fonamentat històricament en la força bruta, tergiversador de la veritat, que utilitza la mentida deliberada i sistematitzada, és el nacionalisme espanyol. De fet, però, les seves reiterades provocacions no són més que simples agressions per alimentar de manera camuflada l'exacerbat nacionalisme espanyol.

La seva demagògica estratègia no és res més que una dura, pura i simple representació del neolurrisme posat al dia per tal de captar aquelles "adhesions inquebrantables" dels que ja sabem. Ω

Enric Padrosa (el full)

Els carrerons de la política als països musulmans

1.- OTAN I PROGRESSIA

La nostra esquemàtica i superficial progressia que és d'idees fixes (paleomarxistes o semblants) ara defensa la tesi, sols parcialment defensible, que "acabat el comunisme", ara l'OTAN ha d'inventar "nous enemics" per justificar la pròpia existència".

Jo els donava la raó en el sentit que, als dictats del Banc Mundial (Catedral del culta al déu "Diners") volen marginar i esclavitzar al Tercer Món.

Ara bé, normalment hi ha a ca nostra un gran desconeixement sobre els països musulmans, tant de gent dretana com de l'esquerrana.

2.- PANARABISME

Sovint hom sent parlar de "nacionalisme pan-àrab". En ambients esquerres sol tenir una injustificada bona premsa.

Molts règims magrebins reivindiquen el panarabisme. En realitat són països "mig berbers", que han patit un procés de colonització lingüística i cultural a mans d'un Islam obsessivament granàrab. L'Islam no veu amb bons ulls la traducció de l'Alcorà a unes altres llengües. De fet, sia a Bòsnia o a Berberia fins les àvies han de recitar les salmòdies coràniques en àrab, tot i que ni l'entenguin gens ni mica (cosa que sol passar).

El panarabisme, per a països com el Marroc, Algèria, Mali, Mauritània, Tunísia, Líbia, Egipte... és una ideologia semblant a la "Hispanidad", és a dir, una glorificació del genocidi i de la discriminació cultural i "apartheit" contra llengües indígenes no-àrabs o no castellanes.

Naturalment, hi ha panarabistes reaccionaris i n'hi ha de "progressistes". Exactament igual que hi ha espanyolistes de dreta, (Anson, Aznar, Carrascal, A. Herrero etc.) o d'esquerra (Guerra, Anguita, Rodríguez Ibarra...) i si agafen la bandera del Tercer Món i no alineats sol ser per proselitisme islàmic.

3.- EL FONTAMENTALISME ISLÀMIC

Com explicar el fenomen del creixement continuat del fonamentalisme per tot el món islàmic?

La majoria de països islàmics, igual que tot Àfrica i d'altres indrets del Tercer Món, pateixen una aguda crisi econòmica provocada per l'extrema gasiveria del Banc Mundial i l'FMI.

Les masses populars no coneixen cap joc democràtic real (els partits polítics són només comèdia, titelles de les oligarquies). No tenen informació plural. L'única referència que tenen és la religiosa, que és estrictament islàmica.

Occident se'ls apareix com el colonitzador gasiu, cruel i degenerat moralment. La democràcia occidental és una noció llunyana sols comprensible per algunes èlites universitàries i il·lustrades.

En resum: la massa s'aferra a l'Islam per a reclamar justícia i, a força de voler tothom amparar-s'hi, comença el joc del "jo sóc més musulmà que tu", que duu devers l'integrisme. Un estat de coses semblant a ca nostra durant el segle XIX (ací teniem integristes catòlics: els carlins).

Cal dir que, a diferència del Cristianisme, on des del Nou Testament hi ha una clara separació entre el dret civil-polític i afers interns de l'Església (si bé a partir del s. IV hi ha una creixent fornicació Estat-Església oficial), a l'Islam des de l'Alcorà fins a l'actualitat no hi ha hagut mai cap separació Estat-re-

gió. Talment, la democràcia mínimament laica o aconfessional hi ha estat i segueix essent impossible, almenys tal com l'entendem en Occident. Estats autoanomenats "laics", com Turquia o Tunísia, no ho són gaire si els comparem amb els europeus.

4.- SUNNITES I XIITES

A l'Islam hi ha dues branques: la majoritària (sunnita) i la minoritària (xiïta). La sunnita és l'oficial, amplament majoritària a l'Àrabia -saudita i tot el Magrib. La xiïta prové d'Alí, parent de Mohamed, a través de Persia, conté tradicions més fantàstiques i es troba estesa també per Mesopotàmia.

Aquesta divisió, als països musulmans, no sols és religiosa, sinó política.

El sunnisme tendeix a ser, també en política, més ortodoxe i institucional, mentre que el xiisme tendeix més a l'extremisme, tant de dreta com revolucionària i, sovint, barrejant elements de dreta i esquerra, com els feixismes dels anys '30-40 a Europa.

També el sunnisme dretà (Àrabia, Marroc...) i esquerrà (Líbia, Polisario, FAN algerià...) i el xiisme dretà (Khomeinisme...) i "revolucionari" (guerrilles pro-iranianes...)

Dins la Cristiandat Occidental, el Catolicisme és majoritari però juga un paper polític més desequilibrat i extremat (sovint, llargues autocràcies entre curts però violents esclats revolucionaris), mentre que el Protestantisme és minoritari però més equilibrat (democràcia formal amb alternància entre dretes dures i socialdemocràcies).

5.- DONA, FEMINISME I PROGRESSISME

La situació de la dona als països islàmics sol ser extremadament difícil i mancada de poder, a excepció dels berbers i pobles amb conflictes greus (palestiniens, saharis...) on la dona juga un paper menys subaltern.

L'analfabetisme, l'horari de treball, etc... és en aquesta països sempre ben desfavorable a les dones, les quals viuen directament o indirecta sota la pressió social de la vella xaria islàmica.

La submissió de la dona frega l'esclavisme en el cas de les menors, les quals realitzen el gros del treball domèstic i ben sovint també treballen a fora com a serventes, llogades, etc... Sovint tampoc no decideixen llur futur marítim: són acords entre famílies. No poden festejar a soles: hom pot denunciar una parella solitària, fer un examen ginecològic i, si la dona no és verge, obligar-la a casar-se: ço és l'origen de crims passionals i enganys per a casar-se amb un "bon partit".

Una vegada casada, els mals tractes a la dona són la norma i no l'excepció.

Els països tinguts per més laics i "moderats" (cosa sempre relliscosa en el cas dels països musulmans) tenen una elite de dones professionals "feministes", però ho tenen ben cru.

És ben xocant que tot un sector de la "progressia" naufraga d'occident (l'ex-PCF Garaudy, convertit a l'Islam, n'és una mostra "exemplar"), encabotada a fer d'Occident-OTAN-USA l'origen de tots els mals haguts i per haver, gosi de reivindicar els "pobres països islàmics", el panarabisme i les guerrilles xiïtes.

És que clouen els ulls davant la realitat. O bé que són uns ignorants o uns fanàtics a tota costa i sense matisar l'antioccidentalisme. Ω

JAUME TALLAFERRO

Primera Regional Preferent del C.D. Felanitx

Juvenils del C.D. Felanitx

Futbol 7 del C. D. Felanitx

Capità de l'equip de Regional Preferent

Equip del Club Ciclista Felanitx. Són els primers en totes les competicions.

ES GALL

Jaume Matas, vida i miracles -III-

No és gens amic Jaume Matas de Mallorca i Felanitx; els tracta com a pirates i els envesteix amb culates per decantar-los del mig.

Per batre la germania Carles V amb villania envià un exèrcit forà; i contra la pagesia en Matas la policia espanyola va afuar.

Molta de gent considera que ha perdut l'enteniment; de n'Aznar dins la trinxera, tirant trets a la senyera, està el nostre President.

Ben dirigit per Cañellas robà el Consolat de Mar; Matas és un dels titelles d'aquest estol de trapelles que fa embulls i amaga mà.

Del "Lloro" ha après les maneres d'aquells cinquant milions... i no els torna! Carreteres sols vol fer golfs i pedreres, que són fonts de comissions.

Promet el món i la bolla perquè el tornin a votar; mil promeses empatolla incertes, com la bambolla que un sol buf pot esfumar.

Com una bèstia ferida de ràbia mostrà els seus tics; amb vils atacs i amb mentida al Parlament sense brida tractà tots com enemics.

Cal aturar amb llaços forts el mastí que va enrabiat; i el que ens duu per camins torts, que és amic dels "moixos morts", no el voteu per dignitat. Ω

Bas Infante i el separatisme

"Andalucía nunca podrá ser separatista. Andalucía es la esencia de España". Amb aquesta cita d'una obra inicial i de transició de Blas Infante, va respondre de manera malintencionada Maria dels Angels Infante, filla del líder nacionalista, als membres de "Nación Andaluza", que en l'acte del 10 d'agost passat denunciaven l'hipocresia d'institucions i polítics parlamentaris i reclamaven la sobirania d'Andalusia.

Hi ha moltes maneres de matar a Blas Infante. Una d'elles és amagant i manipulant part de la seva obra. Per exemple, s'amaga el Manifest de l'Assemblea de Còrdova de 1919, elaborat per Blas Infante, que diu entra altres coses:

"Sentimos llegar la hora suprema en que habrá de consumar-se definitivamente el acabamiento de la vieja España [...] Declarémonos separatistas de este estado que, con relación a individuos i pueblos, consulta sin freno los fueros de la justicia y del interés y, sobre todo, los sagrados fueros de la Libertad; de este Estado que nos descalifica ante nuestra propia conciencia y ante la conciencia de los Pueblos extranjeros [...]. Ya no vale resguardar sus miserables intereses con el escudo de la solidaridad o la unidad, que dicen nacional. Ω

Manu Carcela
"de Nación Andaluza".

Dolentia

Escandell

Quan l'auba surt cada dia, dona llum a gros sector, els qui duen dolentia, són d'allò més emprenyador. A mi m'agrada parlar clar i no criticar al darrera, hi ha qui pren sa dressera o el camí del mal obrar. Miquel Llubinè, ets ase, ja te ve de naixement, dins Esporles no fas vasa, sempre et portes malament. No me ric dels retrassats si no duen dolentia, tens és dos mals aferrats ho demostres cada dia. Qui és digne cristià injust no criticaria, tu no pogueres triar, es destí te tocaria d'enveja i d'hipocresia. Si algun dia m'equivoc, sempre me se disculpar, he agafat un albercoc no n'hi ha altre enlloc tan mal nat, per criticar. Ω

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F.....Tel.....

M'interessa una subscripció
ANUAL 3.500 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma

Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca

L'ESTEL de Mallorca

INFORMA'T INFORMA'T

Els gastos mos menjaran

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

Oh negoci mallorquí, molt poc temps te don de vida des mode que sa camina, ningú podrà resistir. El més gros que va sortir, en el petit s'ha menjat, noranta per cent ha tancat, no ha pogut resistir. Aquell que s'ha rebenat, per aixecar una casa emprant tota seva traça el tenen encanonat. Catastre nou han format, i peguen a crema-roba, ell duros bastants no troba de lo molt que l'han pujat. I es negoci hotelier que empra tant personal, li han ficat un punyal que diu no m'en sortiré, doblers prou no en tendré per pagar contribució mos han doblat es taló que pagarem s'any darrer. S'aigua i es llum han pujat, es telèfono i ses visites, això que és Pepé, feu crides, que s'havia cancelat.

Mos dona per resultat, que de noltros en fan befa, a ningú poden convèncer perquè mos han enganyat. Però que pots esperar? d'aquest partit que comanda? mos han fotut sa potranca, de lo que s'estalvià. Molta comedia mos fa, en sa seva propaganda, amb una veu clara canta, i no res mos resoldrà. Se carregan sa nació, amb tanta gent empleada, que no en dona palada, viven a lo gran senyor. Amb roba de lo millor, ses senyores enjoiades, anells i bones recades per conquistar al director. Ells gasten molts de milions amb aquesta presó nova, és fet, això mos demostra, tindrà totes condicions: un ben moderns menjadors, camps de futbol per jugar piscines per a nedar, i uns bons televisors.

Hi ferà un estar de rei pel criminal assassí, també pel lladre molt fi, tan si és jove com si vell. Bona vida per tot ell, que allà la gaudiran, ben aviat l'ompliran de destacat cavaller. Amb la quantitat de gent, que avui ja no troba feina, serà sa presó un eina, que donarà alicient. Augmentarà el delinqüent, és lladre i s'assassí, per bona vida tenir, que el tanquin, el seu intent. Quants de milions deu costar sa seva manutenció, un nombre superior, de milions se pot contar sumant-hi es guardià, policia, i director es metje i s'inspector que los van a visitar. Polítics i senadors ministres i diputats ambaixadors escampats, per dins totes ses nacions.

Guardesquenes pels senyors perquè sien ben guardats, són molts milions destinats, que mos buiden es caixons. Milions de pensionistes que a sa meta arribaren durant sa vida pagaren, per passar ells bones vides, ara són cargues ben vives, que s'Estat ha de tornar si això ho pot aguantar, pel major són coses fines. Per aconseguir els milions tota cosa han gravada, se persona que treballa li buiden es butxacons. No descuiden es racons on sa rata pot passar, és forat varen tapar, per posar contribucions. Exèrcit modern patim, dotat de barcos de guerra, també personal de terra, de tanques no mira prim. Si anam a analitzar, molts gastos assenyalats donariem mals de caps a qui los pogues sumar. Ω